

ARXIV

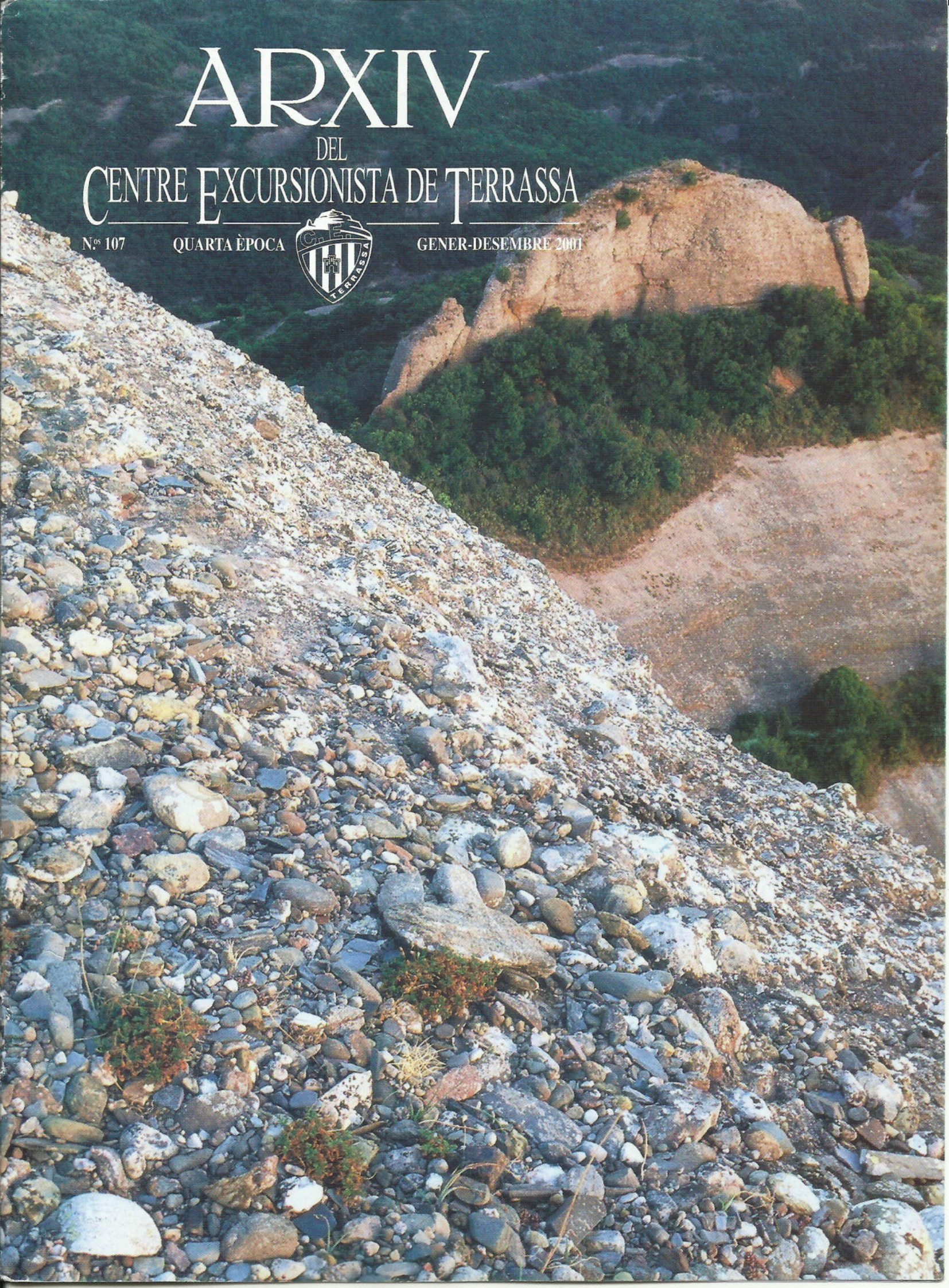
DEL
CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

N.º 107

QUARTA ÈPOCA

GENER-DESEMBRE 2001

SUMARI:

L'associacionisme en la societat actual.

La cova Regal-Marcet: la llar de la comunitat del Mal Pas (edat del bronze), per Jordi Guillemot.

Apunts sobre la degradació ambiental a la Conca, per Joan Pallisé i Clofent.

Anem al Pujol de la Mata. Una passejada pel parc de Salt Llorenç del Munt i l'Obac, per Manuel Planchat i Villacampa.

De la volubilitat climatològica, per Francesc Palet i Setó.

El Cau de la Torrota de l'Obac, per Xavier Badiella i Balasch.

CRÒNICA: Actes celebrats. Ressenyes. Exposicions. Assemblees Extraordinària i Ordinària.

ACTES SOCIALS: 70a Diada de Germanor i 17a Marxa Popular. 53è Campament d'Alta Muntanya. Festivitat de Sant Bernat de Menthon. Dinar de Germanor i Acte d'Homenatge. Missa del Gall a la Mola.

NOTICIARI DIVERS: Plànol de Camins Històrics de Terrassa i entorns. VII Ruta dels Tres Monestirs. 28a Marxa de Veterans. 31a Renovació de la Flama de la Llengua Catalana. En memòria dels excursionistes morts. Punt d'informació al monestir de Sant Llorenç del Munt. Acord per la regulació de l'escalada al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

NECROLÒGIQUES: Joan Baptista Galí i Barba. Pere Anglada i Domingo.

Biblioteca: Adquisicions i donatius.

Secció de Ciències Naturals. Assemblea Anual. Sortides sobre les abelles, orquídiades i Flor de Neu.

Secció d'Excursionisme: Activitats. 32è Curs d'Excursionisme. Petites travessades familiars. Grup de Senders. Vocalia d'Història.

Secció d'Alta Muntanya: 36a cursa d'esquí de muntanya "Núria-Puigmal-Núria". 4a Duatló de Muntanya de Catalunya.

Secció de Fotografia: 64è Saló de Fotografia. 6è curset d'iniciació a la fotografia de la natura.

Secció d'Esquí: Activitats. Junta Directiva.

Secció d'Investigacions Subterrànies: Assemblea Anual Reglamentària. Pics d'Europa 2001. 9è cicle Espeleokinder. 40è curset d'Iniciació a l'Espeleologia.

Publicació periòdica del Centre Excursionista de Terrassa.

Raval de Montserrat, 13 - 08221 Terrassa (el Vallès Occidental) - Telèfon 93 788 30 30 - Fax 93 788 69 06 - Apartat de Correus 491

President C.E.T.: Àngel Casanovas i Crespo.

Consell de Redacció: Valentí Fabrés i Cardona, Francesc Palet i Setó, i Salvador Vives i Jorba.

Els autors dels articles són els únics responsables de les seves opinions. L'Editorial és l'única opinió oficial del Centre Excursionista de Terrassa.

Preimpresió: Avantgràfic, S.L. - Terrassa

Impressió: Egar-Gràfic, S.A. - Terrassa

Dipòsit Legal: B-5793-1963

Portada: "Roques de la Coca". Primer premi del 64è Saló de Fotografia, tema Muntanya. Autor: Miquel Àngel Martínez Bruque.

ARXIV

DEL

CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

FUNDAT L'ANY 1910

Adherit a la
FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPELEOLOGIA
FEDERACIÓ CATALANA D'ESPORTS D'HIVERN
INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL

QUARTA ÈPOCA
GENER-DESEMBRE 2001
Núm. 107

L'ASSOCIACIONISME A LA SOCIETAT ACTUAL

Hem fet una ullada a les editorials de l'Arxiu dels darrers deu anys i n'hi ha quatre que toquen un tema molt similar, actual i preocupant: el futur de l'associacionisme. El primer parlava sobre el futur de les entitats excursionistes, l'altre, sobre el creixement de socis, el següent sobre el voluntarisme i el darrer sobre els nous enfocaments contra la inèrcia. És hora d'escriure menys i anar per feina.

Mai hem caigut en la temptació de ser alarmistes ni pessimistes, però ara sí, ara toca afrontar un nou model d'associacionisme excursionista. Si no ho fem podem ser autors d'una davallada progressiva de la nostra entitat. L'adaptació al temps actual passa per prendre mesures que potser fins ara, i degut al tarannà del nostre Centre, no ens atrevíem a fer-ho.

Cal professionalitzar tot allò que fem i deixar una mica el típic sentimentalisme que molts tenim (el tenen els nostres fills?). Però això sí, no voler fer coses que no ens pertoquin, que altres ho puguin fer millor o en tinguin més experiència. El voluntarisme, per sort, encara existirà, sinó, malament aniríem, però certes qüestions o actuacions no poden fer-se solament amb la bona voluntat.

Amb l'entrada del segon any del nou mil·lenni, la Junta i els associats han de donar el pas necessari per afrontar el nou repte. Sinó, després, no ens queixem.

LA COVA REGAL-MARCET: LA LLAR DE LA COMUNITAT DEL MAL PAS (EDAT DEL BRONZE)

Per Jordi GUILLEMOT i MARCET

PLA DE SERRALLONGA, MURA, 1065 a. C.

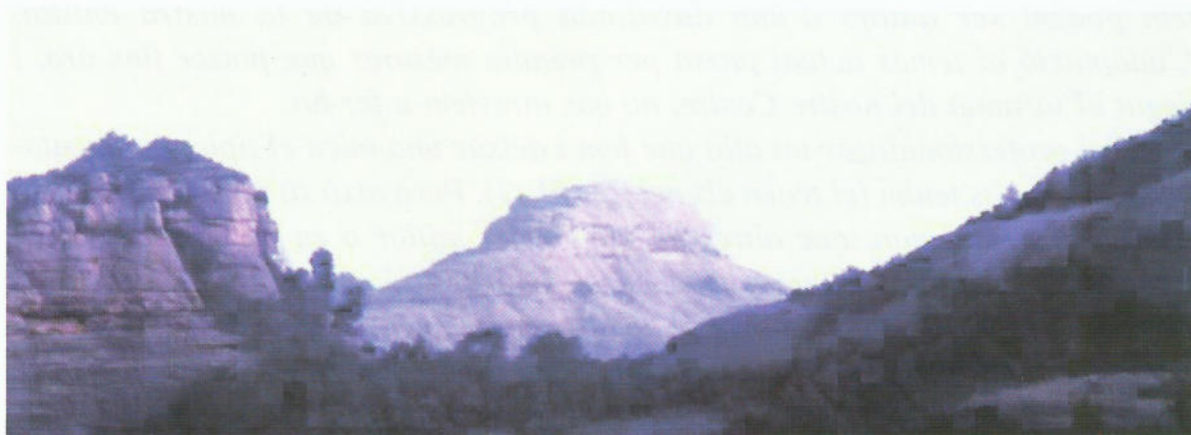
L'home del Mal Pas es va quedar mirant el turó.

Se n'anava amb el pastor de Monistrol, amb qui ja s'havia compromès feia temps, i estava segur que no tornaria a veure'l més, el turó.

Temps ha, el pastor els havia explicat com havien canviat les coses a les planes. Cada cop més grups humans hi feien assentaments estables. Tenien collites abundoses, aigua, i havien començat a ser prou nombrosos i organitzats com per no tenir por de cap atac. Molts pastors com ell, estaven deixant les muntanyes i abandonaven la transhumància per acabar establint-se a la plana.

Però el que resultava més greu per la comunitat del Mal Pas, era que la ruta de transhumància havia canviat radicalment. Ell mateix, el pastor de Monistrol, ja els ho havia advertit. Aquell era el darrer cop que passaria per allí. Per això, l'home del Mal Pas i la seva família ara se'ls unien, abandonant la cova que els havia fet de llar tota la vida.

Perquè, quin sentit tenia mantenir-se en un lloc feréstec i inaccessible, si perdien l'únic contacte comercial que els mantenia en aquella caverna? Amb els pastors canviaven bestiar per aigua, per balms acondicionades com a refugi, eines, terrissa, tancats per bestiar... La proximitat de les coves amb el lloc de pas dels ramats transhumants els havien tret de la misèria en què vivien. La caça no hi faltava i havien guanyat terreny al bosc amb petits conreus, però això no era suficient.

L'únic motiu que havia portat als seus avantpassats allí era la seguretat: la cova on vivien era literalment inexpugnable, i estava rodejada de punts de guaita com el turó que mirava: el turó del Mal Pas.

I és que la seguretat havia estat molt important temps enrere. Tal com ho havia sentit explicar, els seus ancestres, ramaders com el pastor de Monistrol, havien estat atacats per hordes de tribus rapinyaires que els van espoliar gairebé tot. Aquella atmosfera d'inseguretat era el plat de cada dia: els caçadors-recol·lectors van decidir que era més fàcil fer la guerra i obtenir botins substanciosos, que passar-se el dia buscant cacera. S'havien organitzat autèntiques hordes destinades a arrasar qualsevol forma d'establiment, ja fossin agricultors a la plana o ramaders a la muntanya. Qui més qui menys es va acabar establint en llocs alts, en recintes emmurallats o com la seva família, en coves de difícil accés.

El fet que els seus avantpassats ja haguessin estat ramaders els va fer molt coneguts del terreny. Van anar a refugiar-se en aquella regió gràcies a la coneixença d'un xaman que habitava una gran balma amb un sostre que no parava de rajar aigua: el Puig de la Balma. Ell els va dur a una gran cova on ell mateix celebrava rituals. Una cova espaiosa i ventilada on podrien establir la llar.

El xaman els va ensenyar a parar trampes pel senglar, a coure terrissa amb l'argila abundant de les lleres dels torrents, els va mostrar els dolls d'aigua de Matarrodona, del Roure Llarg, del Sot de l'infern i la Riera de Nespres. Van roturar bona part dels boscos al voltant de la cova, i van fer-hi créixer petites collites que completaren amb la mica de bestiar que encara els quedava. Els morts els enterraven com s'havia fet sempre, dins una cova perquè els seus esperits no abandonessin mai la terra. Ells ja no tenien necessitat de construir coves artificials a les carenes, com feien els ramaders. Ells sabien prou bé que els dolmens, per molt ben fets que fossin, tard o d'hora deixaven escapar els esperits dels morts que sovint fugien per la porta tan bon punt un lladre entrava a saquejar.

La majoria dels seus avantpassats eren enterrats a la cova de Mura, entre parets gruixudes i perdurables. Ell no la va conèixer mai perquè per acabar-ho d'adobar, uns dies de tempestes i aiguats terribles -explicava el seu rebesavi- la cova va quedar colgada i l'entrada segellada per sempre més. Van haver d'enterrar els seus morts en un altre lloc sagrat: un lloc que durant generacions havien sentit a dir que els estava prohibit d'entrar: la cova del Mal Pas. El vell xaman hi havia anat a morir —això els del Mal Pas sempre ho havien sentit a dir, no sense haver-los fet l'advertència de no entrar-hi mai. El lloc era inconfusible: un monòlit alt i prim davant mateix de l'entrada els recordava la seva prometença. Quan l'home del Mal Pas hi va haver enterrat el seu pare, va haver de sortir amb la cua entre les cames. L'esperit del xaman havia fet retronyar sorollosament les parets, talment com si un gegantesc brau li anés a l'encaç mentre podia sentir el dringar de campanetes fantasmagòriques que posaven els pèls de punta. Potser per això, per haver trencat un pacte tan antic, ara, la sort els donava l'esquena. Molts

dels habitants del Mal Pas ja feia anys que havien començat a desfilar cap a la plana del Bages. Ells eren els darrers habitants de la cova.

Després d'uns segons que li van semblar una eternitat, va redreçar la mirada cap el ramat d'ovelles, que li assenyalava el nou rumb.

L'esbelt turó del Mal Pas s'havia convertit en la imatge més clara que recordaria del seu passat.

COVA REGAL-MARCET

En espeleologia massa sovint es valoren les troballes segons la quantitat de metres de recorregut d'una cova, o segons la verticalitat dels pous i les dificultats tècniques que això comporta. Per sort, la varietat d'espeleotemes és prou gran: formacions estalagmítiques, geologia, fauna cavernícola, fotografia o arqueologia són altres motius per als que hom es pot sentir atret a l'hora d'endinsar-se en la foscor de les cavitats.

En aquest sentit, es pot assegurar amb tota rotunditat que la descoberta de la cova Regal-Marcet representa el descobriment arqueològic més important de tots els temps dins el Parc Natural de Sant Llorenç i Serra de l'Obac. La seva importància no tan sols radica en l'àmplia varietat de materials que hom pot trobar en superfície i que per sí sol demostren el seu excel·lent estat de conservació, sinó que molt probablement un eventual estudi arqueològic posarà en comú les restes sepulcral de la cova del Mal Pas i de la cova de Mura, evidenciant l'existència d'una més que probable comunitat estable de l'Edat de Bronze a la zona.

Efectivament, de les tres coves més ben estudiades al massís de Sant Llorenç, en destaca una: la cova del Frare. Després de diverses i riguroses campanyes comandades per Araceli Martín, la cova del Frare ha esdevingut tot un referent d'arqueologia cavernícola al Vallès Occidental. Un excel·lent referent que ha trascendit més enllà de les nostres fronteres. La cova del Frare presentava sèries arqueològiques que abarcaven del període Neolític fins a l'ibèric.

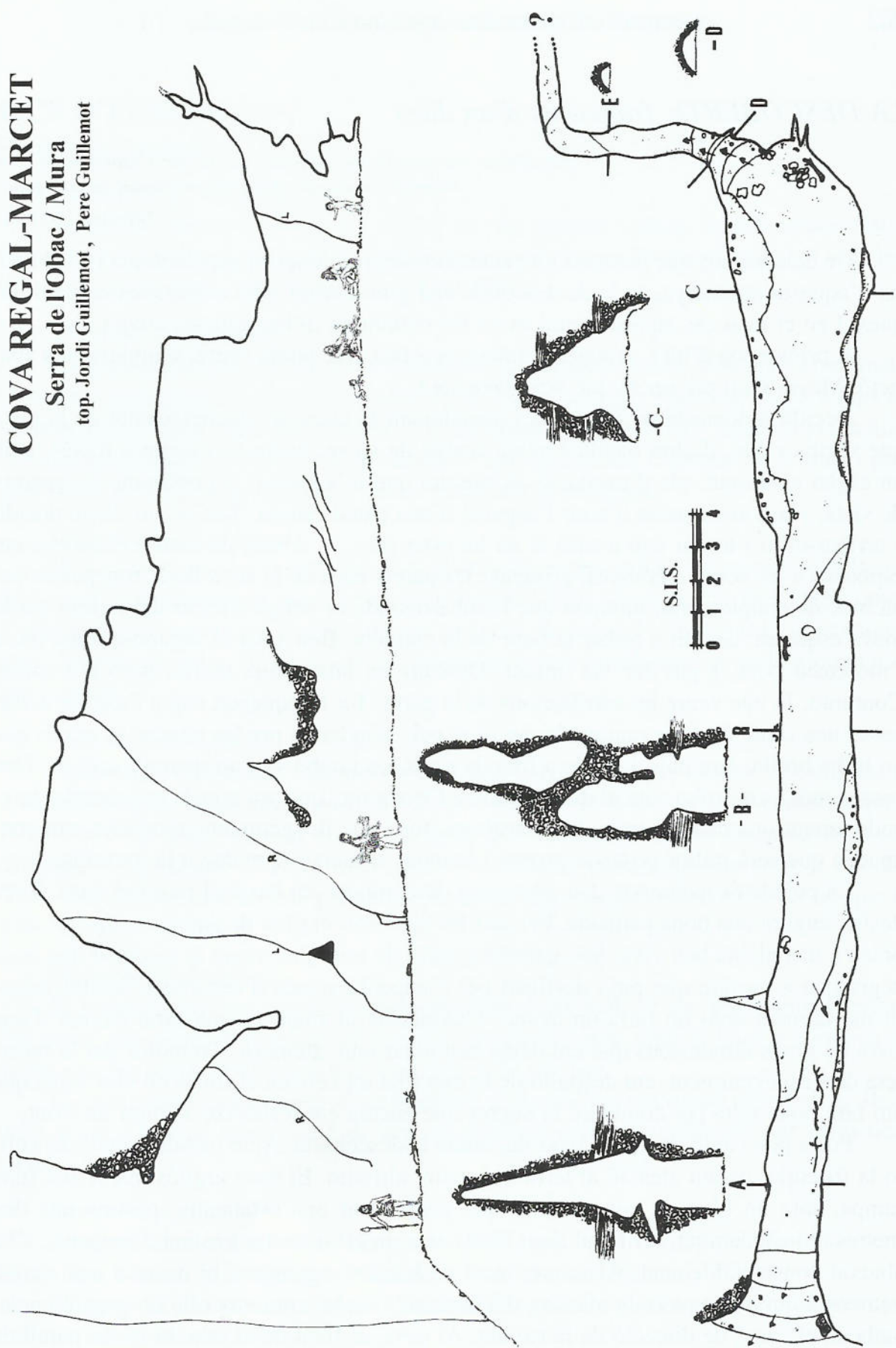
Però si és possible establir una comparació *a priori* amb la cova Regal-Marcet, direm que la cova del Frare era coneguda, com a mínim, des del segle passat, i ja havia estat objecte d'excavacions de tota mena (oficials i furtives) abans que l'equip de l'Araceli Martín hi fes cap el 1977. Per motius de proximitat amb Can Pobla, la cova era tan coneguda que, malgrat els treballs arqueològics i la reixa protectora, els malfactors entraven a buscar tresors que no existien i no han existit mai.

La cova Regal-Marcet apareix potencialment com una cavitat verge i d'unes dimensions i d'una situació tals que la fan molt més propícia com a llar que no pas la cova del Frare. La llum entra fins el fons de la cavitat, i no hi han restes de concreció calcària, la qual cosa indica el baix grau d'humitat a l'interior. En qualsevol cas, el descobriment ja és un fet.

Ara l'última paraula la tindran els arqueòlegs.

COVA REGAL-MARCET

Serra de l'Obac / Mura
top. Jordi Guillemot, Pere Guillemot

LA DESCOBERTA, fragments d'un diari

"No coneixo una emoció més palpitant que la que s'experimenta en el moment d'endinsar-se sol en una cavitat desconeguda"

NORBERT CASTERET

Un dels somnis que pot tenir tot excursionista afeccionat a l'espeleologia i a la història d'aquesta muntanya, és la de descobrir una gran cavitat amb evidències arqueològiques. I en el meu cas aquest somni es va fer realitat en trobar aquesta cova (...).

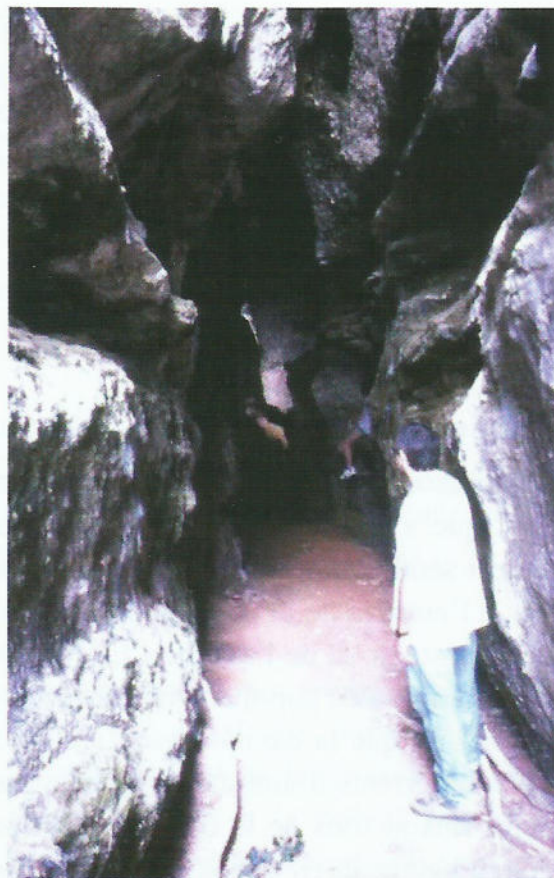
A primer cop d'ull (...) aquell immens esvoranc que podia veure, semblava una aparició. Massa gran per ser el que semblava ser.(...)

Decidit a donar-hi un cop d'ull i abandonant la tasca de reconeixement de la pista que seguia i que, d'altra banda s'havia acabat de sobte, baixo (...) camp a través, amb un esglai contingut, ple d'excitació. A mesura que m'acosto (...) l'esvoranc desapareix de vista, i ben aviat passa a tenir l'aspecte d'una canal estreta. Tan se val. Estic decidit a arribar-m'hi i tornar cap a casa si no ha estat res(...). Abans de creuar el torrent em capbusso a les seves entranyes, grimpant les parets nues de la seva llera, fins passar per un bloc de conglomerat, moment que l'embarbissada m'obliga a sortir del torrent per la meva esquerra, decidit a trobar la base de la cinglera. Ben aviat el lligabosc dona pas a l'inofensiu boix, i puc fer via amunt. Descans en una alzina morta, però d'empeus. Continuo. Ja puc veure les estribacions de la paret. Tot flanquejant cap a l'esquerra, travesso una canal de terra remoguda, no sé si pels senglars o per les pluges; el cas és que no hi ha brolla. Ara pujo i ja sóc a frec de paret, on també s'hi arrapen els arítjols. Deu passes més i em trobo sota el que semblava l'esvoranc, que ara només em sembla decebedorament una canal estreta. Les bardisses, tot i que lleugerament aixafades, em convencen que serà millor posar-se guants i brandar el matxet que duc a la motxilla.

La pujada és incòmode. Un arbre mig descompost em barra el pas, i el terra, força desfet, augura una bona patinada. Per sort les bardisses em fan de passamà fins que m'abraço a una alzina ben viva. Sóc gairebé a dalt i de reüll puc veure la foscor d'una boca negra que a mesura que pujo desfilant per l'atapeïda arcada d'esbarzers, sembla engolir-me talment com ho faria un avenc. L'evidència al final, és que estic davant d'una cova de grans dimensions que em deixa ben aviat mut, atemorit. Tremolós per la incertesa de l'esdeveniment, em despullo de la motxilla tot cercant el focus de vint watts que em farà bona falta per combatre la negror que encara em resisteixo a mirar de front.

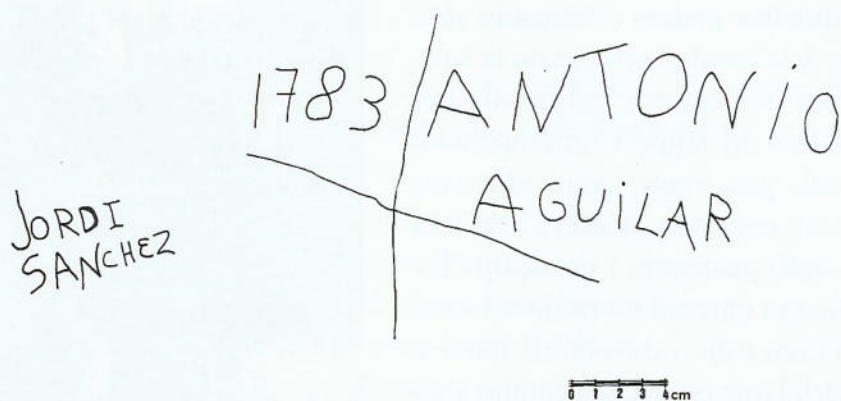
Poc a poc i amb un xic de basarda, inicio la descoberta. Amb passes cauteloses enfilo la foscúria, parant atenció al terra i al sostre altíssim. El terra argilós inicia una suau rampa, sota un bloc de conglomerat que penja com una estalactita, passats uns deu metres. Al capdamunt, arribo al final d'una sala on el sostre tot i estant d'empeus, s'ha abaixat considerablement. Al sostre, tacat de bandes rogenques, hi destaca una estreta xemeneia que ressegueix la mateixa diàclasi, així també com una olla de gegant enclavada en el canvi de direcció de la cavitat. Al terra, al final de la sala, hi ha un parell de

troncs i unes quantes pedres d'ubicació més aviat artificial. A la banda esquerra de la sala, hi ha una gatera descendent, colmatada per sediments i pedres. M'ajupo i tot empentant les pedres avall, puc veure com, efectivament, la cavitat continua. Caldrà fer una desobstrucció amb paciència i en equip. Tot seguit gatejo marxa enrera i no tardo a veure, arranat a terra com estic i davant els nassos, un tros de material que no puc confondre amb concreció, perquè no n'he vist ni un pam a tota la cova. És ceràmica!!, la vora acanalada d'un recipient fet a mà!! Parant més atenció m'adono que la galeria sembla un antiquari prehistòric: n'està ple de ceràmica, com flotant per totes bandes, fins i tot hi ha un tros de tela de sac, i també una cullera, i un munt de ceràmica de totes mides i classes. Ben aviat decideixo marxar, perquè s'esgota la bateria, perquè es fa tard i perquè els meus umbrals de raciocini per controlar el que està passant es saturen més enllà del recomanable.

Si d'una cosa m'adono és que he descobert quelcom excepcional, i que a jutjar per la massiva presència de ceràmica, feia molt temps que la cova no rebia visites.(...)

En la segona visita, acompanyat de l'amic Barquinero, vam fer un primer intent de desobstruir el pas, aconseguint recórrer uns cinc metres més, sabent que la cova continua però que caldrà fer un equip de desobstrucció per seguir la tasca.(...) Al fons de la gatera hi vam trobar restes de cendra, i en un esvoranc que hi ha penjat a tres metres del terra i a uns sis metres de l'entrada, a la paret de l'esquerra, vam trobar-hi... una ferradura de cavall!!!. Diuen que a les entrades de les cases dóna sort...si aquesta cova fou la llar durant uns quants milers d'anys com ho demostra la troballa de ceràmica de grans recipients, el tema de la ferradura és bastant assenyat. El que fou realment espectacular fou trobar una inscripció a la paret dreta, datada de l'any 1783 amb els noms d'Antonio Aguilar i Jordi Sánchez separats per una creu, i que passà completament desaparebuda en la primera visita. Tot i que es pot desconfiar de la veracitat de la inscripció (o almenys d'una de les dues, la de Jordi Sánchez), cal fer notar que està curosament gravada amb material punxant, i tot i que el cognom de Sánchez i també el nom Jordi són infreqüents per l'època, hom no descarta que fossin carboners vinguts del sud o fins i tot lladres que freqüentaren l'amagatall. Recordem que al 1850 les coves i abrics naturals de la muntanya foren tapiades per ordre del Capità General, en un intent desesperat de posar fi als

nombrosos malfactors que hi trobaven refugi. També en aquest cas podria tractar-se de gent que s'hi amagués durant la guerra civil, tal i com ressenyà Ferrando i Roig. En aquest sentit cal destacar la presència de branques encastades en una de les fisures laterals a l'entrada de la cova, que podria suggerir la construcció d'alguna mena de parapet per a protegir-se de l'exterior. En tot cas, i des del punt de vista espeleotemàtic, la cova està mancada de cap mena de formació calcària, la qual cosa no ens estranya si ens atenem al fet que la cavitat gaudeix d'un sistema natural de ventilació que fa que, en ple hivern, corrents d'aire calent assequin tota la galeria. Aquesta acció i el fet que la llum entra fins al fons de la cova Regal-Marcet, són dos factors determinants per al seu ús com a habitació en temps reculats, sense menyspreuar la seva proximitat a un doll d'aigua gairebé constant durant l'any.

En algunes de les visites fou detectada la presència d'algun rat-penat aïllat, així com també la d'un gran duc, el mussol de major envergadura, que fou sorprès penjat de les branques d'una de les alzines que amaguen la cavitat. És probable que a la part alta de l'entrada de la cova faci niu una au rapinyaire, donat que en dues de les visites sentíem uns crits aguts i febles que no vam acabar d'esbrinar-ne la procedència exacta. Podria tractar-se del cau del duc ja esmentat. També és molt destacable la presència estacional a l'interior de la cavitat d'unes papallones blanques, nombrosíssimes, que en rebre l'impacte de la llum inicien un vol curt, caient ràpidament al terra com encegades.

Estem convençuts que aquesta espècie tan alterable i fràgil en el seu medi, podria ser troglòfila. No n'hem vist a cap altre cavitat de Sant Llorenç.

SITUACIÓ

Amb tot el que portem dit fins aquí, no és difícil entendre que el contingut arqueològic de la cova Regal-Marcet té un valor científic incalculable.

Per respecte a la professió dels arqueòlegs i per mirar de fer més fàcil i segura la seva tasca, no podem, ara per ara, facilitar cap dada referent a la ubicació del jaciment Regal-Marcet.

Per la nostra banda ja hem informat de l'existència del jaciment al Museu Comarcal de Manresa, al Departament d'Arqueologia de la Generalitat i a la Diputació de Barcelona.

En aquest sentit, no insistirem mai prou sobre el tema de ser respectuosos amb tots els indrets que conformen aquest espai natural que és Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Però especial menció hem de fer d'aquests llocs d'interès arqueològic com ara és el cas que ens ocupa, la cova Regal-Marcet, i que constitueixen un llibre de la prehistòria local, un incunable les pàgines del qual només podran ser llegides un cop. I només seran ben interpretades si han estat els arqueòlegs qui han passat les planes.

Efectivament, a Sant Llorenç no han estat pocs els furtius que ens han robat no pas tresors, sinó la possibilitat de llegir correctament aquestes planes que un cop passades, ja no es podran llegir mai més. Ens han robat una part de la nostra història, de la nostra identitat. Perquè són planes fetes de capes de terra que indiquen l'antigor, fetes de fragments informes de ceràmica, de pedres aparentment esparses, però situades de forma funcional, de restes de rovell, de cendres etc.. elements que a un excavador furtiu no li diran res, però que irremeiablement farà malbé amb la seva maldestre cobdícia per trobar tresors inexistents.

L'EDAT DE BRONZE (1800-700 a.c.)

Després del període de transició del Neolític (pedra polida, 6.000 a.C.) als metalls, anomenat Calcolític (mot que prové de les primeres aleacions de coure, 2000 a.C.), arriba l'anomenada Edat del Bronze (1800 a.C.). Un període caracteritzat a Catalunya per la lenta introducció d'objectes d'aquest metall en un territori pobre en jaciments minerals com és el nostre, que en permetin la fabricació, i caracteritzat també pels monuments megalítics a les muntanyes, de caire funerari. Les coves són usades com a llar i també com a sepulcre, i en algunes regions com l'Algar a Almeria, es coneixen poblats emmurallats i situats en emplaçaments estratègics. Aquest darrer fet sumat a l'òbvia organització necessària per a bastir els monuments megalítics, fan pensar en una societat fortament estructurada i en unes jerarquies que condicionen en alguns casos, aixovars funeraris amb marcades diferències.

L'arqueologia ha intentat diferenciar les cultures megalítics de muntanya dels habitants del pla i les coves, assignant als primers una economia ramadera i recol·lectora emparentada amb períodes tan antics com el Paleolític pel que fa al nomadisme, mentre que als segons se'ls aparella amb els primers agricultors, hereus de la tradició neolítica dels Sepulcres de Fossa de les planúries.

Sigui com sigui, aquesta frontera no és en absolut gens marcada, ans el contrari i en forma local, aquest període fusiona característiques de períodes ben diversos, com per exemple la perduració i perfeccionament de l'ús de la pedra polida. Són abundantíssims els exemples de destrals, dents de falç, motlles per a fundició, i un ampli repertori de

micròlits per a ben diversos usos que demostren una forta especialització en aquesta indústria.

En la nostra modesta opinió, ens sembla que la situació dels coneguts megàlits en posicions altes i visibles, entronca amb una tradició més antiga d'enterrar els morts en coves, i per tant a una necessitat de reconstruir aquestes cavitats que no pas atribuir-ho a uns costums religiosos (d'altra banda més subjectius) d'origen i inspiració més tardana. Efectivament, els dolmens i cistes que avui apreciem en la seva pètria nuesa, estaven originalment recoberts de túmuls de terra, i probablement constituïen l'únic mitjà que tenien els pastors per enterrar-hi els seus morts en zones amb poca densitat de cavitats propícies i properes als llocs alts de pas dels seus ramats. Això per una banda podria explicar l'absència de dolmens i cistes a Sant Llorenç del Munt, i de l'altra, una comunitat com la del Mas Pas, vivint a l'entorn d'un conjunt de coves properes amb diferents usos i amb una agricultura notòria, constituint un exemple de transició d'una cultura marcadament agrícola i situada a la plana com la neolítica dels Sepulcres de Fossa, a una de mixta, propera a les planes aptes per al conreu, però emplaçada en els relleixos muntanyosos i amb una certa mobilitat estacional, com ho demostraria a tall d'exemple, l'idèntic estil decoratiu del dolmen del Pla del Cuspinar (Moianès) i les primeres restes trobades a la cova Regal-Marcet.

UN PERFIL PELS HABITANTS DE LA COVA REGAL-MARCET

Basant-nos en el treball d'en Philippe Du Souich Henrici "*Los restos humanos prehistóricos de la cueva del Mal Pas (Mura, Barcelona)*" publicat l'any 1974 a la revista Ampurias i que formava part d'una tesi de llicenciatura d'un equip d'investigadors, mirarem d'obtenir un possible perfil dels nostres habitants de la cova Regal-Marcet. Deixarem de banda, això sí, les nombrosíssimes dades científiques sobre les que es fonamenta el treball, per centrar-nos en les dades que creiem de major interès divulgatiu.

L'article comença analitzant dos dels cranis trobats a l'esmentada cova, un de pertanyent a un individu adult entre 30/40 anys i un altre d'infantil entre 5/6 anys, i s'estableixen comparacions amb d'altres cranis de sèries pertanyents al neolític, eneolític-calcolític i bronze antic, de procedències francesa i llewantina, és a dir, al nord i al sud respectivament, de la cova del Mal Pas. L'autor sembla trobar més afinitats amb les poblacions franceses en tots aquests períodes, però també troba paral·lelismes amb el neolític català (mediterrani robust), és a dir, amb una de les sèries més antigues amb les que se n'ha fet comparació, així com bastants trets cromanyoids, amb la qual cosa estaríem parlant de característiques de més de 30.000 anys d'antiguitat. Aquestes semblances amb grups racials francesos i alhora amb trets cromanyoids i mediterrani robust, són observacions que estarien d'acord amb la teoria que assenyala una progressiva influència racial ibero-insular gràcil remuntant les costes mediterrànies passant a França per pujar la Vall del Rodan, tal i com apunta Henrici a les conclusions finals.

Posteriorment el treball analitza les 19 mandíbules, de les quals una pertany a un mascle adult, dues femelles adultes, un adolescent, i quinze infants d'entre 4 i 11 anys. D'aquests fragments es dedueixen les següents taxes de mortalitat: un 52,63% de la població del Mal Pas moria abans dels 10 anys, un 15,78% entre els 10 anys i l'erupció dels tercers molars, un 31,57% arribava a adult, sense esmentar els nounats, la mortalitat dels quals devia ser molt superior.

A partir dels ossos llargs sencers, que presenten trets d'un cert primitivisme, es dedueix l'alçada mitjana de la població que es situa en 1,62 metres. *Dues de les tíbies, curtes i marcadament robustes, conserven senyals que podrien indicar el costum d'anar ajupits, tal i com correspondria a una suposada vida en coves.*

Acabarem aquesta interpretació del treball amb les conclusions del propi autor, Henrici:

“En la cueva sepulcral del turó de Mal Pas se encontraban inhumados no menos de 19 individuos representados por las 615 piezas óseas estudiadas. (...) puede decirse que los restos óseos demuestran que en la población del bronce inicial catalán del turó del Mal Pas se encuentran las características de la tipología grácil mediterránea, una tipología más robusta representada por la mandíbula 1 y las tibias derecha e izquierda 1, y las pervivencias raciales del paleolítico superior encontradas en el cráneo 1 del Mal Pas.”

LA COVA DEL TURÓ DEL MAL PAS DE PUIGDOURE

Segons la circular número 93 del Centre Excursionista de Terrassa, el 14 de Desembre del 1958, sis membres de la nostra entitat van fer l'exploració de la cova del Turó del Mal Pas de Puigdoure. En l'àmbit arqueològic però, consta que fou descoberta i explorada a l'abril del 1963 pel Grup Espeleològic del Grup Muntanyenc de Barcelona, dirigits per Òscar Andrés i Josep Maria Torras. Un dels membres de l'expedició, Ramon Viñas, va descobrir restes humanes a la superfície del sòl, així com instruments de sílex. Aquestes troballes van donar peu a una llarga campanya de recerques i cates dins la cova. Es van trobar com ja s'ha explicat, un crani de tipus cromanyoid, restes de ceràmica (escasses, com és habitual en els indrets funeraris d'aquest període) i estris de sílex i os, així com restes de fauna.

La primera nota arqueològica publicada sobre la cavitat, aporta algunes dades d'interès: “(...) se efectuó una visita a la cueva, comprobándose que se trata de una interesante cueva sepulcral de difícil excavación, no sólo por la dificultad de su entrada, sino también porque los materiales se hallan en superficie, recubiertos en gran parte por una gruesa y fuerte capa estalagmítica, de difícil perforación.” Tot seguit la nota remarca la importància de la cova i la necessitat d'una excavació sistemàtica, que suposem, es va efectuar més tard, quan es va trobar el gruix de l'inventari ossi.

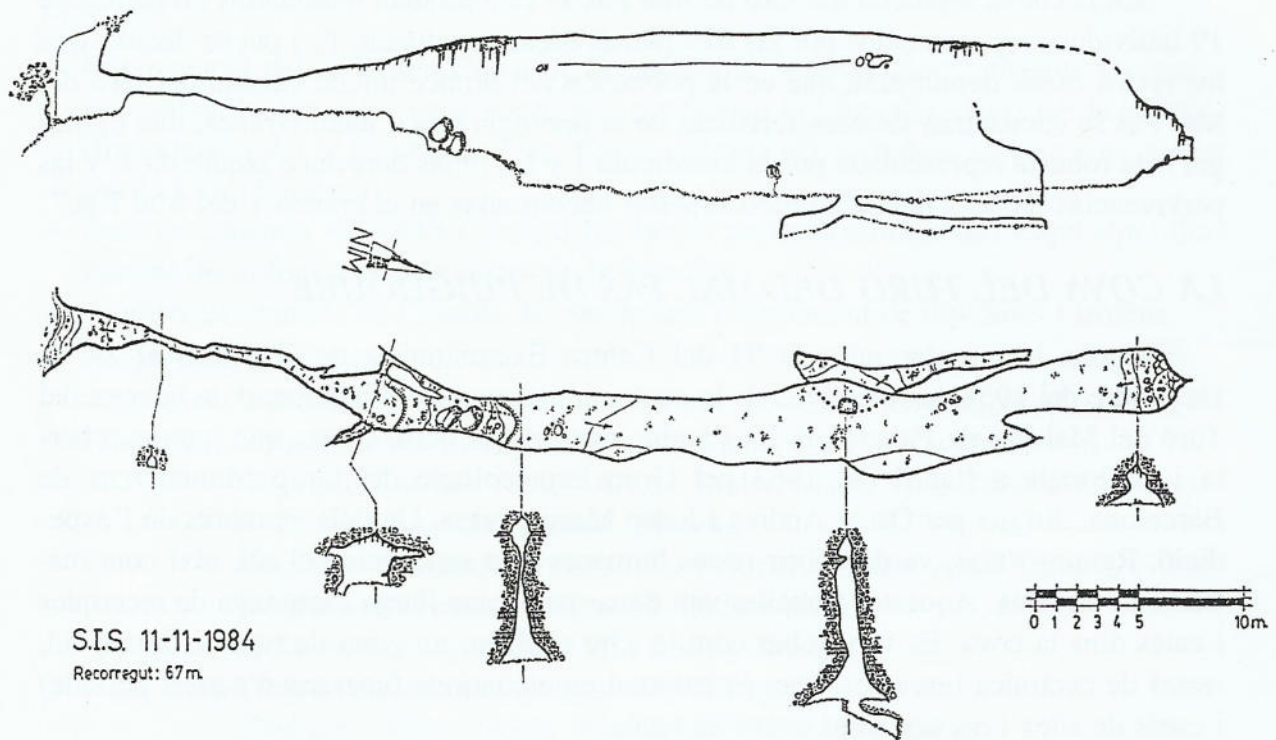
Desgraciadament desconeixem la distribució dels enterraments dins de la cova i el posicionament de tots els materials. Creiem que als anys seixanta, deuriem aixecar plà-

nols de l'excavació, perquè 615 fragments d'ossos no s'extrauen en un pam de terreny, però malauradament no hem tingut accés a aquests plànols. Tanmateix, l'excavació no es dona per completada segons que afirma l'estudiós Antoni Ferrando, quan diu que posteriors excavacions podrien aportar més llum sobre el sepulcre de la cova del Mal Pas, i és en aquest sentit que potser seria convenient efectuar el tancament provisional de la cavitat.

COVA DEL TURÓ DEL MAL PAS DE PUIGDOURE

LA POLA - SERRA DE L'OBAC (MURA)

Topografia: Xavier Badiella

No obstant això, a l'estudi de laboratori d'en Henrici, que ja hem detallat anteriorment, es fa esment de la distribució espacial de les restes "cuya disposición hace pensar en enterramientos secundarios." o dit d'una altra forma, el sepulcre fou utilitzat durant molts anys, i les necessitats d'espai obligaren a traslladar les restes més antigues, formant tot sovint una espècie de fossa comuna on hi trobem barrejats multitud d'ossos de diversa procedència.

Totes les restes trobades a la cova són al Museu d'Arqueologia de Barcelona.

COVA DE MURA

“En el món de l'arqueologia prehistòrica, la necessitat d'intentar la investigació de les poques restes conegudes és una tasca del tot imprescindible, si no es vol perdre el rumb en la investigació d'un període cronològic concret i limitar-se a recercar nous jaciments.”

MIQUEL CURA I MORERA

Coneguda amb els noms de Les Mines, Les Coves (en plural), Les Baumes i fins i tot (erròniament) amb el nom dels Caus de Mura, aquesta cova és la cinquena de major recorregut de tot el parc i sens dubte la més visitada, per ser també la més espaiosa de totes. La pràctica totalitat del recorregut (185m) es pot fer a peu dret.

Diuen que fou descoberta per un pagès als voltants de l'any 1850, quan observà com uns ocells entraven i sortien darrera d'unes bardisses. Un cop feta la neteja de brolla, es trobà un petit forat passat el qual s'obria una gran cavitat rica en formacions.

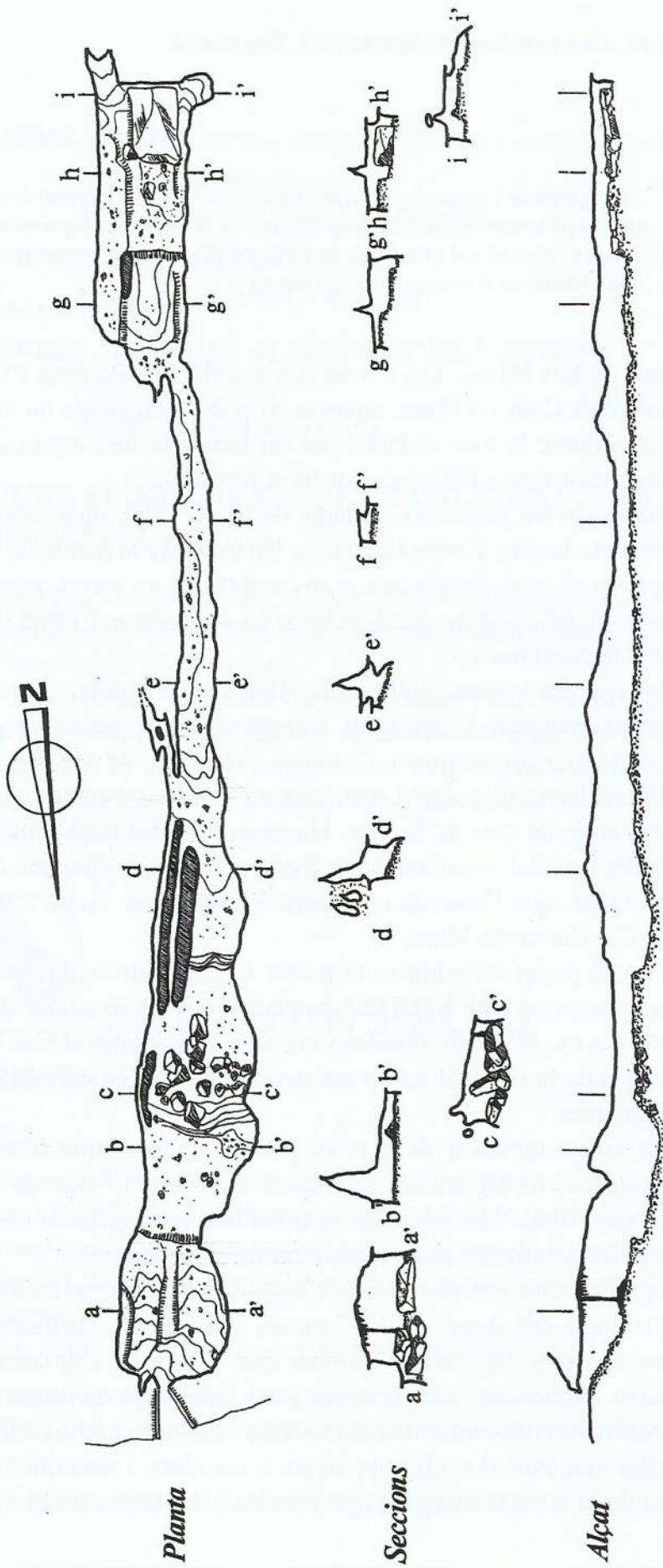
La cova fineix de forma sobtada, i hi ha qui diu que si es desobstruís l'últim tram, hi hauria una més que probable continuació.

A principis de segle la cova era visitada amb molta aflluència de públic, com si es tractés de les coves del Drac a Mallorca. L'any 1919, i degut al poc respecte d'alguns visitants desaprensius que trencaven formacions i s'enduien l'aragonit, es decidí tancar l'entrada amb clau i forrellat. S'havia de pagar i menester un guia per a poder visitar-les, prèvia concertació amb l'amo del mas de la Vila. Ha plogut molt d'ençà d'aleshores, i la cova ha viscut períodes de total abandonament. Recordo als anys vuitanta, quan vaig visitar-la per primera vegada, que l'entrada era oberta de bat a bat. Avui, s'ha de recollir la clau al restaurant Cal Carter de Mura.

La petita entrada, per on va poder introduir-se el pastor fa més d'un segle, és fruit de les fortes avingudes torrencials que amb l'ajut del pendent i la situació enmig d'una canal, van obstruir-la gairebé del tot, tal i com nosaltres ens vam trobar amb el Cau d'en Banyeta. En ambdós casos, l'entrada original ha de ser molt més gran, en consonància amb les dimensions de les galeries.

L'aspecte que nosaltres volem remarcar de la cova, però, ha passat molt desaparegut, i tan sols Ferrando Roig en cita alguna cosa a l'excel·lent obra “El parc de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac”. Es tracta de la troballa d'un motlle de foneria de l'edat del Bronze, entre d'altres objectes que repassarem més endavant.

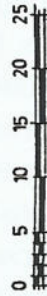
En una recerca bibliogràfica més exhaustiva, vam topiar amb una obra publicada l'any 1981 titulada “L'arqueologia del Bages. Vol. 1” on els seus autors, curiosament, no saben “concretament on es troba” la cova, i afirmen que al Museu Comarcal de Manresa “hi ha força terrissa etiquetada, amb reserves però, com a pertanyents a la cova de Mura (...) són padellassos i trossos grans de terrissa decorada amb cordons.” Sembla que aquestes troballes van tenir lloc als anys trenta o quaranta, i tot i que no es té la certesa que provinguin de la cova, s'assegura que provenen del terme de Mura.

COVA DE MURA

MURA (El Bages)

Topografia de Salvador Vives, amb Pere Verderi
S.I.S. - 20-3-71

Recorregut: 184 m

En aquest mateix treball es confirma la troballa del motlle així com d'ossos pertanyents a gossos domesticats i de conill, i també de fragments de ceràmica trobats al vestíbul de la caverna, que provenen dels "*Caus de Mura*"**.

En vam prendre nota, i vam decidir copsar-ne el corresponent testimoni gràfic, així com estudiar-ne les peces, mirant d'establir una correlació amb les noves troballes de la cova Regal-Marcet.

I quina va ser la nostra sorpresa en trobar que als magatzems del Museu Comarcal de Manresa i tancades en caixes amb una lacònica etiqueta "d'alguna cova de Mura" penjada, hi havien 289 fragments de ceràmica, pràcticament tots datats dins el període que estem estudiant.

El problema d'aquest imponent inventari radica en que A) no es coneix el moment exacte de la intervenció arqueològica, B) no es coneix qui en fou el responsable, i el que és més greu C) no hi ha una certesa total del seu origen comú, perquè no hi ha cap anotació museística que ho confirmi. És molt probable que tot aquest material ceràmic que hi ha al museu fos trobat entre el període comprès entre el 1940-1968 i que un dels principals recuperadors fos mossèn Valentí Santamaria, director del museu d'aquells anys. La raó de tot aquest misteri està en que durant el període 1968-1977 la institució va tancar les seves portes al públic i es va perdre l'inventari dels materials conservats, així com els probables diaris d'excavacions.

No es pot descartar que bona part del material que hi ha a les caixes sigui un poti-poti de diferents jaciments, alguns d'ells fins i tot podrien ser provinents de fora de la comarca.

Sigui com sigui, en una fotografia de l'arxiu de mossèn Santamaria, es poden apreciar 11 fragments d'aquesta ceràmica de la cova de Mura tal i com devien ser exposades al Museu Comarcal. Aquests 11 fragments són d'una talla molt similar a la trobada a la cova Regal-Marcet.

El que resulta poc probable és que tots 289 fragments de ceràmica pertanyin a la cova de Mura si aquesta cavitat només va servir de sepulcre. I és que tal com es van trobar els investigadors amb la cova del Mal Pas, l'aixovar funerari en aquest tipus d'enterraments de l'Edat de Bronze és més aviat escàs. Això tan sols ens deixa dues possibilitats: o l'espaiosa cova de Mura va servir també d'habitatge en algun moment o bé la majoria de la ceràmica del Museu Comarcal pertany a altres jaciments.

NOTÍCIES ARQUEOLÒGIQUES DE LA COVA DE MURA - 1934

El dia 4 de març de 1934 vint-i-tres membres del Club Muntanyenc de Barcelona van visitar la cova per fer-ne una exploració detallada que aparegué l'any següent en

** Com ja s'ha dit anteriorment, el terme Caus de Mura explicita molt concretament unes surgències actives que fan brollar l'aigua del sòl de la llera del torrent d'Estenalles. Tant l'expressió Caus com Coves, en plural, poden crear una gran confusió, donat que de cova només n'hi ha una. O és que tradicionalment hom s'ha volgut referir a un grup de cavitats del terme?

forma d'article a la revista *Sota Terra*, signat per Nadal Llopis i Lladó. Les troballes d'aquest equip confirmarien la nostra hipòtesi que la cova de Mura hauria estat emprada com a lloc d'enterrament a l'Edat de Bronze i més tard, en època romana, com a lloc de refugi.

Pàgina 31, paràgraf *Exploració*. -(...) *Acabada l'exploració, quan ens retiràvem, el nostre company i consoci Thomas, va tenir la sort de descobrir, empastades en l'estalagmita de sota mateix de la columnata de la sala del Vestíbul, unes vèrtebres humanes que donaren lloc a que fixéssim l'atenció en aquesta sala i descobríssim ben aviat uns enterraments (...).*

Pàgina 33, paràgraf *Prehistòria*. -*En la sala del Vestíbul, enganxats en les estalagmites, el company Thomas descobrí uns ossos humans que ens feren sospitar la presència de l'home prehistòric en aquestes coves. Efectivament; aixecàrem unes grans lloses planes que a manera d'enterraments cobrien la part alta de la sala del Vestíbul, i al peu de la columna estalactítica, trobàrem que amagaven una munió d'ossos humans i algunes restes de ceràmica, amb senyals evidents d'haver estat remogudes; malauradament no poguérem trobar cap crani sencer, essent remarcable a més l'absència dels ossos llargs.*

Junt amb aquestes restes trobàrem també senyals de llar, consistents en fragments de fusta carbonitzada i molt abundoses closques d'Hèlix mig aixafades.

Els escassos restes de ceràmica que recollírem, estudiats pel Doctor Pericot de l'institut de València, a qui donem les gràcies des d'aquestes ratlles, resultaren ésser, uns de l'edat dels metalls i els altres netament romans.

Aquestes restes i el trobar-se remogudes les fosses ens fa sospitar que les restes humanes no són romanes, sinó de l'home de l'edat dels metalls, que deuria fer servir la cova com a lloc d'enterrament, essent més tard remoguts pels romans, que potser cercaren refugi en ella.

Entre els ossos recollits, que pertanyen a dos o tres individus, abunden les vèrtebres dorsals i lumbars i les costelles veritables i falses, escassejant com hem dit els ossos llargs, representats únicament per un radi, i els plans per un omòplat i fragments de pelvis; abunden els metarsians i les tres falanges.

*Barrejats amb aquests ossos humans n'hem trobat alguns altres fragments d'animals en els que el nostre company senyor Villalta, especialista en vertebrats, ha reconegut un pelvis de gos *Canis familiaris* Lin, i una mandíbula de conill *Oryctolagus cuniculus* Lin.*

Paleontologia.-*Els restes humans i d'animals recollits no poden considerar-se com a fòssils per ésser relativament molt recents.*

En qualsevol cas, en aquest relat no es fa esment d'haver trobat cap motlle de foneria i continua per tant, la incertesa sobre la seva procedència.

CONCLUSIONS

A la fi, és sorprenent que tinguem tan poques dades del que es va trobar realment a la cova de Mura, però el que és cert és que la mostra que es pot visitar al Museu està datada com a pertanyent a l'Edat del Bronze, i això entronca perfectament amb la nostra idea d'una població més o menys estable a la zona, deixant obertes les portes a la hipòtesi que diferents cavitats a l'entorn de les cova de Mura, podrien tenir assignades tasques específiques. Trobem dos sepulcres, una possible llar-magatzem, un possible taller, i una més que probable llar al Puig de la Balma, sense descartar altres cavitats que podrien ser emprades per a tancar-ne el bestiar, com han vingut fent els pagesos fins ara. Una transició del món cavernícola cap els primers poblats emmurallats ja existents en altres zones, que bé podria trobar en la comunitat del Mal Pas un punt intermig en el seu modus d'organització, amb una possible especialització dels components del grup i una certa autonomia pel que fa als espais emprats per a cada tasca.

També hem de fer l'esforç entre tots, de reivindicar la protecció física d'aquests espais als organismes encarregats de gestionar el Parc. Perquè no n'hi ha prou amb legislar teòriques multes pels excavadors clandestins, sinó que s'ha d'incentivar un major nombre d'intervencions arqueològiques en aquests espais públics oberts i a l'abast de tothom. Crec que és una demanda lícita per part d'una societat que es diu de la cultura, el fet d'exigir un major coneixement i estudi d'aquest laboratori científic que constitueix el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac on, des de ja fa 19 anys, no s'hi fa un treball arqueològic de camp.

Existeixen fòrmules com ara els campaments d'estiu, i tot i que la professionalització dels arqueòlegs és un objectiu innegable i desitjable, també ho és el fet que hi ha molts arqueòlegs llicenciats que, tot i que es guanyen la vida en altres camps, estan perfectament qualificats per a poder treballar-hi, encara que sigui com a afició principal. Segurament si la resposta de l'arqueologia com a estament fos més eficaç en aquests jaciments considerats de 'segona fila' o simplement 'no urgents', al final tots plegats, la societat en general, en treuríem un rendiment més gran que no pas deixant aquests espais a la intempèrie, a l'abast dels voltors trinxeraires de torn.

A mi personalment, em consta que hi ha gent de muntanya, excursionistes, que havent trobat i lliurat material d'interès arqueològic, se'ls ha contestat amb el més gran dels silencis i, en moltes ocasions fins i tot ni s'ha visitat l'indret d'on es va fer la/les troballa/es, deixant de banda que també en alguna ocasió ni tan sols s'ha conegut el destí d'aquests materials.

És evident que amb actituds com aquesta i per molta legislació que es propugni, si no hi ha correspondència amb la positiva col·laboració de la ciutadania no anirem enlloc.

Si, com deien els cartells de la cova del Frare, hem de desmitificar d'una vegada per sempre el terme 'tesor' (tasca prou lloable si tenim en compte l'existència d'un actiu mercat negre que es nodreix d'excavacions clandestines a la recerca de 'peces singu-

lars'), l'única forma de fer-ho serà demostrant que les excavacions autoritzades tenen un rendiment social, cultural i científic d'un valor més elevat que no el que pugui pagar un analfabet multimilionari per omplir les seves vitrines privades. I l'única demostració vàlida, com ja hem dit, és fent arqueologia.

I ja per acabar, llencem la proposta a la Diputació de Barcelona d'unificar totes les troballes arqueològiques que fan referència al Parc Natural de Sant Llorenç del Munt en un sol espai. Són nombroses i es troben esparses per tota la geografia del país.

Una proposta seria l'adequar p.e. el Marquet de l'Era, a St. Llorenç Savall, on una activa associació pro-Marquet apunta la possibilitat d'utilitzar-ne una part com a centre d'interpretació temàtic del parc del municipi.

Sabem que compilar tots aquests materials i crear un espai museístic adequat són tasques de molta envergadura. Però també creiem que la demanda social que hom copsa a partir de la venda, any rera any, de nova literatura sobre el Parc, són un bon indicatiu de l'interès que aquesta muntanya suscita.

BIBLIOGRAFIA

- DAURA, A.; GALOBART, J.; PIÑERO, J. (1995): *L'Arqueologia al Bages*. Manresa: Centre d'Estudis del Bages. 347 pàgines.
- DAURA, A.; PARDO, D. (1997): *XXXIX Assamblea Intercomarcal d'Estudiosos. El jaciment arqueològic de la Cova de Mura(Bages)*. Cardona: foment Cardoní.
- DAURA, A.; GALOBART, J. (1982): *L'Arqueologia al Bages Vol. 1*. Manresa: col·legi de doctors i Llicenciats.
- FERRANDO I ROIG, Antoni. (1983): *El parc de St. Llorenç del Munt i Serra de l'Obac*. Sabadell: El Pot Cooperativa. Pàgs. 381 pàgines.

ARTICLES:

- CURA I MORERA, Miquel (1981): "Tres motlles per a foneria al Museu Comarcal de Manresa" dins Miscel·lània d'Estudis Bagencs núm 1.
- CURA I MORERA, Miquel (1987): "Elements per a la coneixença de l'Edat del Bronze a la comarca del Bages I i II" dins Dovella núms. 25 i 26
- LLOPIS I LLADÓ, Nadal. (1935): "Cova de Mura" dins Sota Terra. Pàgs. 29-37.
- SOUICH HENRICI, Felipe. (1974): "Los restos humanos prehistóricos de la cueva del Mal Pas (Mura, Barcelona)" dins Ampurias t. 36, pàgs. 41-62.
- SOUICH HENRICI, Felipe. "Algunos Dientes Humanos del Bronce inicial de Cataluña" dins Pyrenae. Pàgs. 205-212.
- VIÑAS, Ramon. (1965): "Cova del Turó del mal Pas de Puigdoure", dins Karst, núm 26; (236)

AGRAÏMENTS

Al Museu comarcal de Manresa, i en especial a la Maria per la seva amable atenció i coneixements de ceràmica. Al Paquito Barquinero pel seu suport en les grans embarcades, a la Clara Formosa per revisar el text, al Pere Guillemot pels seus dibuixos que

humanitzen les fredes topografies cavernícoles, al Xavier Badiella i el Salvador Vives les topografies de la cova del Mal Pas i la de Mura respectivament, al Ramon López les seves intrèpides fotografies, a la Mireia Castillo, i al Gegant del Pi, el seu Regal.

DEDICATÒRIA

Aquest treball el vull dedicar expressament a la meva família, a la Clara i a l'Agnès i molt especialment, als meus avis Josep, Pepita, Miquel i Josefa, perquè ells van caminar abans que jo.

Tampoc vull deixar de recordar als nostres llunyans avantpassats de la prehistòria que la vox populi tracta sovint de pallussos i salvatges. La meva impressió, ben al contrari, és que apreciaven molt més que als nostres dies, l'organització social com a eina de progrés col·lectiu, per damunt d'ambicions individuals.

APUNTS SOBRE LA DEGRADACIÓ AMBIENTAL A LA CONCA DE BARBERÀ

Per Joan PALLISÉ i CLOFENT

L'article que seguidament us presentem, en la seva versió inicial, va ser escrit fa uns tres anys i formava part d'un conjunt d'apunts que tenien un denominador comú: la degradació ambiental de Montblanc i la Conca de Barberà.

Tot just llavors vàrem endegar un treball sobre les fonts naturals al terme de Montblanc (Muntanyes de Prades). Amb l'ajuda de diversos amics del Club Excursionista, pastors, veïns de Rojals i d'altres persones que estimen el que tenim, ja hem localitzat més de cent vint-i-cinc fonts, i encara ens en queden més d'una cinquantena que tenim registrades. A fi que mai més quedin oblidades, esperem poder-vos oferir aviat un treball sobre elles però de moment us deixem amb una bonica història etnològic-ambiental.

¿QUÈ S'HA FET DE LES SET FONTS?

"Qui no coneix res, no estima res..."

PARACELS

A la dècada dels cinquanta, als voltants de Montblanc existien nombroses fonts d'aigua fresca, de qualitats ben diverses, en indrets ben arreglats on moltes famílies anaven a berenar o d'excursió els diumenges a la tarda, quan feia bon temps. Tot i els limitats recursos hídrics, la meua població ha gaudit d'aigües amb qualitats organolèptiques "molt bones".

Podem imaginar la seva bondat, descrivint una bonica tradició popular, que m'ha transmès el meu pare i que corre el perill de caure en oblit.

"Durant dècades, quan els nens d'una família es posaven malalts i agafaven l'anomenada 'tos ferina', un dels remeis bàsics per guarir-se consistia en anar a beure aigua de les *Set Fonts*, en set dies diferents". Després d'aplicar aquest remei tan extraordinari, el nen o nena afectat d'aquella temuda malaltia, s'hauria curat.

Independentment del seu simbolisme numèric —el set és un nombre màgic del qual se'n podria parlar a bastament—, ens resulta força més interessant saber quines eren aquelles *Set Fonts* tan desitjades i saber què ha passat amb elles.

Malgrat algú pugui sospitar que ja ningú va caminant a les fonts, en aquest article només intentarem proporcionar respostes a algunes qüestions i deixarem que els lectors puguin interessar-se i descobrir on eren situades.

Tot i que Montblanc gaudeix de moltes més fonts amb aigua de bona qualitat, sembla que les "*Set Fonts*" eren de les situades més a prop del poble, és a dir, a les imme-

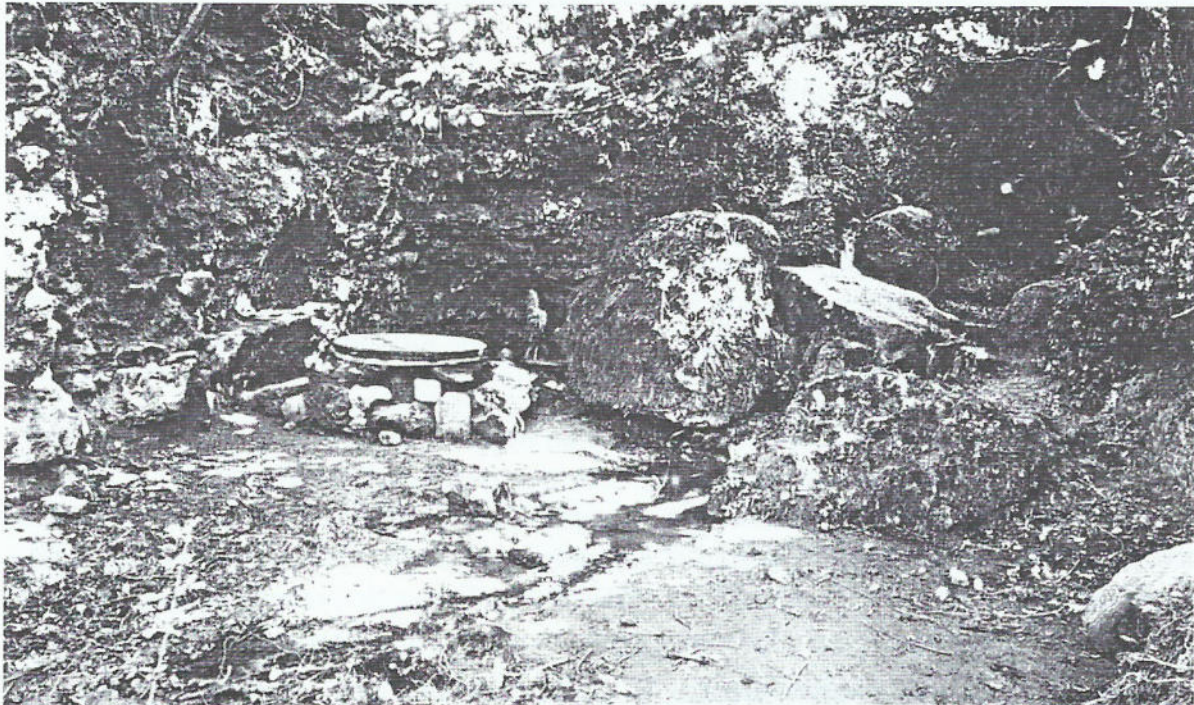
diates rodalies de Montblanc. Les més allunyades, però no per això menys interessants, com la de la Pascuala, les de Mas d'en Llor, les dels Cogullons o la Bartra, ... precisament per l'afer que ens ocupa, no devien servir per realitzar la seva funció guaridora. Efectivament, l'objectiu principal era fer sortir els infants, caminar una estoneta, respirar aire pur sense provocar-los un cansament excessiu i passant els dies fent-los gaudir d'aigües 'medicinals' aconseguir lliurar-los de la malaltia".

La localització d'aquestes fonts representa tot un exercici d'etnoecologia i predicció. Així, després d'efectuar algunes consultes, m'he decantat per les set fonts següents. Començant pel Nord del terme i en un radi de menys de 3 km hi trobàvem:

1. La font de la Ceba	2. La font del Pasqualé
3. La font de l'Escarritx	4. La font de les Monges
5. La font de la Vall	6. La font del Reboll
7. La font de la Mare de Déu	

Saber el que ha esdevingut amb elles, ens proporcionarà informació sobre alguns aspectes insospitats que han anat associats al mal anomenat progrés; i a més ens pot servir per reconèixer alguns aspectes poc estridents de la destrucció ambiental del territori, que precisament per la seva difícil percepció és més preocupant.

LA FONT DE LA CEBÀ, tot i que temporalment encara va rajant i que l'indret segueix gaudint de la seva bellesa sota els plataners, freixes i pollancre, pot considerar-se morta

MONTBLANCH. L'Avall. Font de Jesús

Font del Reboll.

tant a causa de l'oblit, com ben possiblement per la contaminació biològica (s'hauria de fer analitzar abans de beure'n).

LA FONT DEL PASQUALÉ, la més propera al poble baixant cap al riu del Rossecs, desaparegué físicament per voluntat del propietari en un arranament de camins i "dorm" ensulsiada sota un canyar.

LA FONT DE L'ESCARRITX, tot i que patia un abandonament i la contaminació dels rius Francolí i Anguera ja no possibilitava gaudir del bany, pesca i repòs d'aquell bell indret del Pont de la Fusta, va ser assecada en posar-se en funcionament els pous d'una indústria química (Furano) que va funcionar als anys 70 i que provocà importants episodis de contaminació d'aigües riu avall.

LA FONT DE LES MONGES va assecar-se fa un nombre indeterminat d'anys, ben possiblement fruit de les inexorables lleis físiques que regeixen la hidrogelologia i que sembla no volem respectar. Els darrers anys s'ha provocat un esfondrament progressiu dels nivells freàtics en bombejar les aigües d'una manera excessiva per sobre del nivell natural de reposició. En aquest cas, tot i no poder-ho confirmar de manera taxativa, creiem que hi va influir la intervenció antròpica amb les noves capacitats tecnològiques.

La que es manté en millor situació de les set és, sens dubte, *LA FONT DE LA VALL*. Fa pocs anys el Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà i el Club Excursionista

Montblanc varen realitzar una neteja de les rodalies, traient-hi centenars de kg de deixalles. Tot i així, encara hi ha moltes persones que s'hi atansen i gaudeixen d'aquest indret tan emblemàtic per Montblanc.

Paradoxalment, la vena d'aigua de *LA FONT DEL REBOLL*, sembla que va estroncar-se fa uns anys, durant un dels molts arranjaments de camins, provocada per la maquinària pesant quan feia camí per accedir cap a la font de la Pascuala. Temporalment hem pogut observar que rajava un filet d'aigua i, malgrat l'oblit de l'entorn, encara manté un bell esguard el seu paratge que, sense massa pretensions, seria plenament recuperable.

LA FONT DE LA MARE DE DÉU sembla talment com si hagués desaparegut físicament, malgrat segueixi al seu indret de sempre, encara que virtualment amagada per la vegetació i totalment oblidada. Costaria ben poc la seva recuperació per a la Vila.

Com podem veure, no sempre en referir-nos als problemes mediambientals hem de parlar de desgavells i amenaces de gran magnitud; de vegades, que les coses no van prou bé se'ns pot manifestar en forma de petites detalls, de senyals subtils poc evidents. La desaparició de les fonts no és tan sols un problema de quatre sentimentalistes o naturalistes; darrera la seva desaparició s'hi perceben determinades connotacions ideològiques, culturals i de "modus" de vida que al meu entendre són força preocupants.

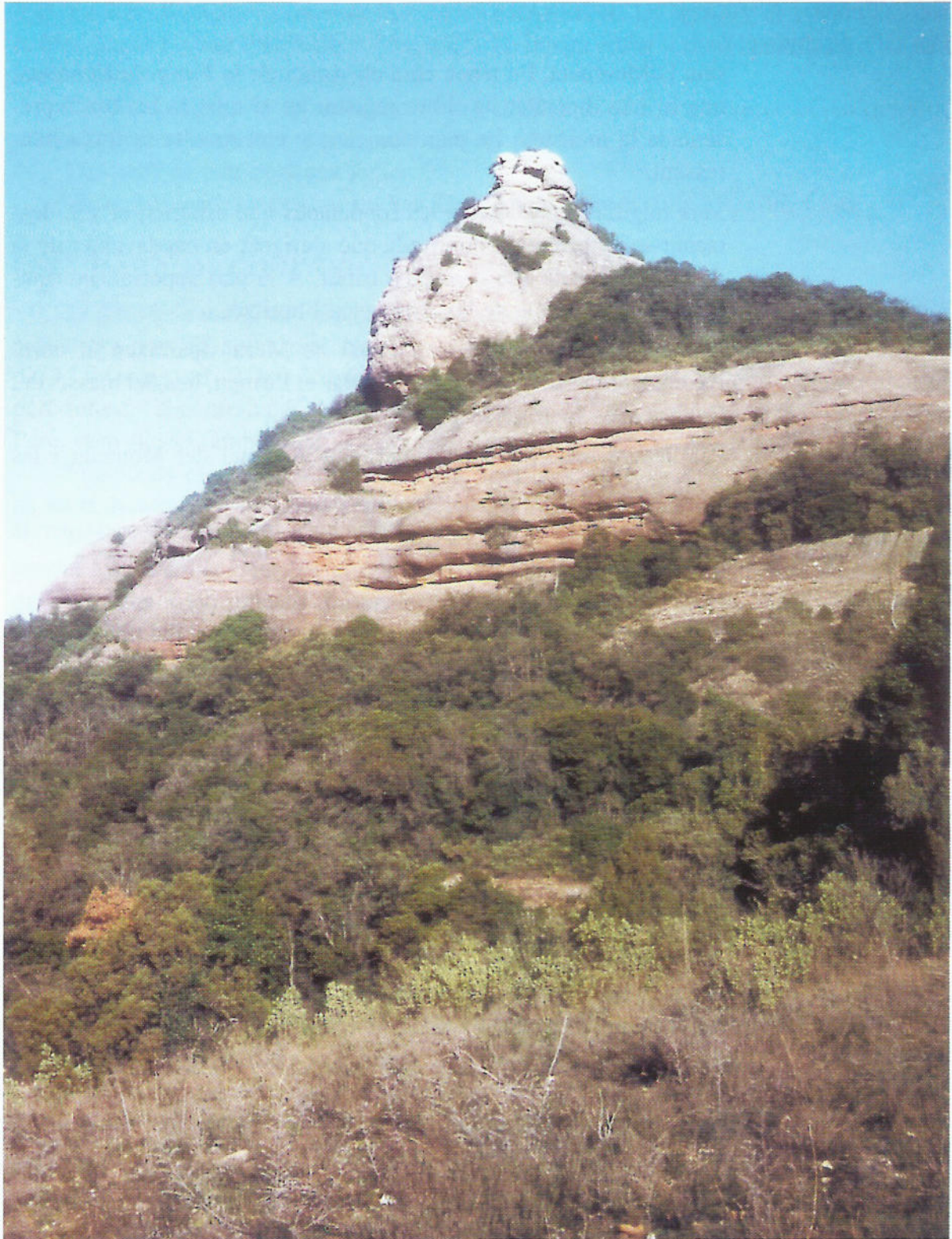
La lenta agonia de les nostres fonts, de ben segur que no ens pot deparar res de bo, alhora que ens proporciona alguns trets simptomàtics de la societat actual. Tot i amb això se m'acut una pregunta. ¿Què farem si els nostres fills agafen la tos ferina?

ANEM AL PUJOL DE LA MATA

Una passejada pel Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Per Manuel PLANCHAT i VILLACAMPA

Temps (minuts)		
<u>Parcial</u>	<u>Acumulat</u>	
		Carretera BV 1221, entre els kilòmetres 15 i 16 (després del coll d'Estenalles).
0		Revolt molt pronunciat; planell a l'esquerra per aparcament (la Falconera). Seguir el camí que baixa en direcció ponent, entre alzinar.
7	7	Replà pedregós. Entre la capçada de l'arbreda treu el cap el PUJOL DE LA MATA. Seguim el camí de la dreta. Atenció: a un centenar de passes trobem, a la dreta, un altre camí que mena a Mura. Seguirem el nostre, més fressat.
8	15	A l'esquerra, se'ns apareix l'estimball del torrent del roure del Parrac. Ara l'objectiu comença a mostrar-se altívol, continuem la ruta acomboiats per brolla de boixos, estepes i olorós romaní, així com una petita bauma amb restes obrades.
5	20	Bonic indret poblat de magnífiques alzines, anomenat Sesta Foréstega. Cal fer atenció i deixar el camí que segueix direcció nord. A l'esquerra un graó rocós amaga l'inici del camí que hem de seguir, ara en direcció ponentina.
10	30	Collet cruïlla de camins. L'objectiu s'alça alterós davant nostre. Seguir el corriol que sense dificultats s'enfila des de la base del pujol i, obliquant per la seva dreta, puja suaument a l'inici per fer-se més feixuc a mesura que ens acostem al cim.
10	40	Canviar la ruta seguint el corriolet que s'insinua a l'esquerra, el qual ens deixa al peu d'uns esplèndids exemplars de sabina i arboç. Una escala de troncs ens ajuda a superar un primer obstacle gens problemàtic. A la nostra esquerra una altra escala similar a l'anterior, segura i eficaç, ens situa ja a tocar del cim.
5	45	Som al punt culminant del Pujol de la Mata (773 m). Ens hi espera ben instal·lada la capelleta dedicada a Sant Jordi, on també hi és pre-

El Pujol de la Mata. Vessant sud-oriental.

Temps
Parcial Acumulat

sent la Moreneta. En tenen cura els *Amics de la Farigola Contenta*, que hi han dipositat un llibre registre en el qual hi ha ben representada la mainada. La panoràmica que ens envolta és força interessant.

Vers migdia impressionen les fondalades que esberlen el sòl, destacant-se el torrent de Fontfreda que s'erigeix en capdavanter de la munió d'afluents que li paguen tribut. A la part superior, la capelleta de Sant Jaume de la Mata tanca l'horitzó.

Algunes masies properes al poblat de Mura, apareixen al nord. Aixequiu la vista i podreu contemplar el Pirineu, des del massís del Canigó a les muntanyes pallareses.

Per llevant apareix espectacularment el cim del Montcau i les roques de la Coca.

La vessant ponentina se'ns mostra més modesta, ocupada per la carena de l'Estepar.

Enllestida l'estança iniciem el retorn. Encara, però, ens reservem una sorpresa. Després dels descens de les escales i del petit corriol, situats ja al camí de retorn, després d'unes passes, a la nostra dreta hi ha un roquissar. Alceu la vista i veureu una alzina morta; acosteu-vos-hi. Al dessobre comprovareu l'existència d'un curiós i enorme forat que travessa el pujol per la seva base. Amb facilitat s'aconsegueix introduir-s'hi; no us ho perdeu.

Prosseguiem l'excursió a través d'una variant que la farà més interessant, a l'ensens que permetrà un major coneixement de la zona. Desfarem camí.

25	1h 10m	Bonic indret de la Sesta Foréstega, indicat al minut 20 (acumulat) del trajecte d'anada. Deixarem els camins que surten a dreta i esquerra, travessarem l'alzinar direcció llevant i anirem directes a trobar una canaleta que se'ns presenta enfront, al costat esquerre d'un mur rocós, i a través del qual seguint un caminó no massa marcat anem guanyant alçada per aconseguir els dominis del turó de la Roureda.
10	1h 20m	Prenem contacte amb el camí de la Costa de la Mata, que prové de Mura. El seguirem a dreta i prompte ens lluirà les millors gales. Un bell paisatge de contrastos, determinats per la fondalada de la

Temps
Parcial Acumulat

Foréstega, a mig aire la roca Falconera i al darrera les espectaculars parets que es desprenen del Montcau i les roques de la Coca. A la tardor, al ja de per si generós marc, cal agregar-hi l'ocre de la roureda que enalteix el primer terme enriquint sobremanera la visió global.

5	1h 25m	Retrobem el camí d'anada que ens menarà al lloc d'origen.
15	1h 40m	L'aparcament, i fi d'excursió.

A tocar de casa, hi ha indrets ben interessants i a l'abast de tothom, la silueta dels quals, per vista, se'ns ha fet tan familiar que ha arribat a fer-nos oblidar que allò és allí i ens espera.

Després de contemplar el PUJOL DE LA MATA durant molts anys, fins al 1998 no m'hi havia ni acostat. Arribada l'hora de passar comptes, vaig adonar-me de l'oblit, circumstància que he procurat esmenar, amb el desig que els que vulguin acompanyar-me en el modest romiatge, en tornin força satisfets i sense fatiga.

DE LA VOLUBILITAT CLIMATOLÒGICA

Per Francesc PALET i SETÓ

INUNDACIONS

A la matinada del dissabte 10 de juny del 2000, vigília de la Pasqua Granada, cauen copioses pluges al Bages —Sant Salvador de Guardiola—, al sud de la comarca, entre Manresa i Montserrat. Quantitats de 250 litres per m². Greus danys provocats per l'aigua, el fang i les pedres al Monestir de Montserrat: a la cuina, a l'escolania i a la sagristia, d'on s'ha perdut l'arxiu. La carretera, interceptada.

A Montserrat hi havia tres-centes persones. Les evacuen amb helicòpter des de la muntanya cap a Sabadell i d'allí a Manresa o a casa de cadascú. A Sant Vicenç de Castellet ha mort una senyora de 83 anys que vivia sola, al barri de la "farinera".

Esparreguera rep la força del Llobregat, que s'ha emportat el pont de l'autovia. Dos germans que hi passaven en cotxe han desaparegut emportats per la riuada.

A El Vendrell (Baix Penedès), greu inundació pel desbordament d'una riera.

Nevades al Pirineu: Port de la Bonaigua, Salardú i Viella.

Avui diumenge, el termòmetre, assenyala deu graus.

INCENDIS

El diumenge 6 d'agost del 2000 comença un incendi de grans proporcions a l'Alt Empordà.

Han transcorregut dos mesos escassos des de les inundacions del mes de juny al Bages. Comprèn diversos termes municipals: Garriguella, Vilajuïga, Port de la Selva, Llançà, Colera, Cadaqués, etc.

No hi ha desgràcies personals, ni cap casa cremada. S'han d'evacuar molts veïns, que passen la nit en els poliesportius. S'ha cremat un càmping a Llançà. Bombers, avions i un grup procedent de França han lluitat tot el dia amb les flames. Les controlen i apaguen, el dilluns dia 7 a la tarda. L'incendi ha afectat prop de 6000 hectàrees de terreny. El Parc Natural del Cap de Creus té una bona cremada.

Heus ací, doncs, com el cicle es va repetint: inundació, incendi, erosió. Els termes no són ben bé els mateixos. Incendi (a l'estiu). Inundació (per les pluges tardorals) i erosió continuada. Sembla que senti les paraules del nostre bon amic, el senyor Joan Pineda i Juncosa, traspasat a millor vida, ja fa deu anys. I, encara ben presents. Protegim i cuidem els boscos! Pensem que l'erosió és un dels estralls més terribles.

EL CAU DE LA TORROTA DE L'OBAC

Per Xavier BADIELLA i NOGUERA

Poc li costa a la mainada engrescar-se per la recerca d'un suposat tresor —que mai ha aparegut— i més si aquest està en una torrota de moros, plena de passadissos secrets i amb personatges de noms estranys. Aquest és el cas del nostre Cau de la Torrota, motiu d'una matinal familiar del mes de setembre passat. Aquest forat es troba sota mateix de la Torrota de l'Obac, amb l'atractiva llegenda del tresor que van amagar-hi els carlins.

Diuen que un capità carlí i el seu assistent, fugien de Barcelona amb el seu botí i el van amagar prop de la Torrota de l'Obac que, suposadament, tenia un corredor secret que comunicava amb la Torrota de Vacarisses. Més tard caigueren presoners. El capità el van afusellar immediatament però el seu assistent se'l va enviar a presidi. Aquest, veient com els anys se li escolaven a la presó, va decidir revelar el seu secret a un malfactor de Terrassa, anomenat Nas Ratat, que aviat seria posat en llibertat. Un cop va ser lliure, va cercar desesperadament aquest botí, però mai aparegué.

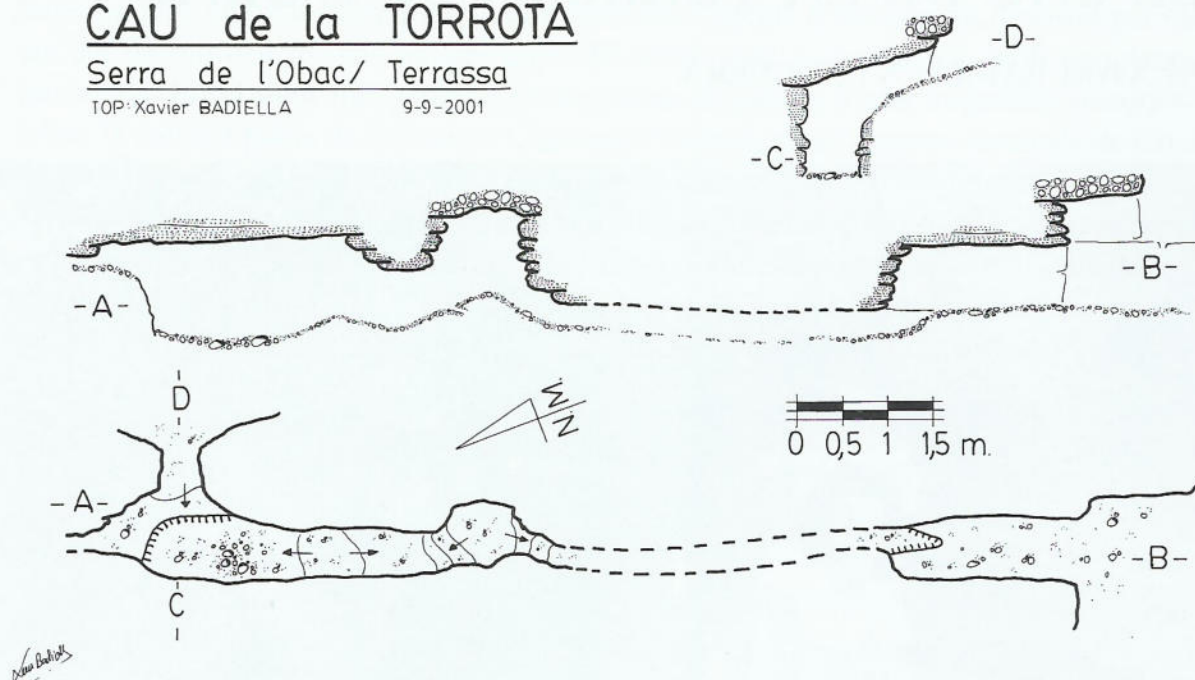
Nosaltres no us explicarem pas on és aquest "tresor" doncs com tots sabeu aquests secrets no es poden esbombar així com així, però en canvi sí que us explicarem on és el cau on possiblement neix la llegenda del passadís secret que uneix les torrotes de l'Obac i de Vacarisses.

CAU de la TORROTA

Serra de l'Obac/ Terrassa

TOP: Xavier BADIELLA

9-9-2001

El forat en qüestió és fàcil de trobar. Cal anar a la Casa de l'Obac, seguir pel camí del darrera de la casa de La Pastora i prendre el camí que voreja per sota els Alts de la Pepa. Arribarem al Turó del Queixal tot formant un collet des d'on es pot accedir a la Torrota pel costat de llevant per un camí fressat i costerut que hi mena en un parell de minuts. Just quan veiem els primers rocats verticals, ens adreçarem cap a l'esquerra per sota d'aquests i cercarem un forat a peu de cingle en un estrat rogenc força brut de vegetació. L'entrada del segon forat el trobarem més endavant, quan el cingle gira vers a ponent, en una petita balma, també de roca rogenca.

El conjunt és de petites dimensions, doncs el recorregut total no supera els 7 metres. Tot i això és força curiós. L'entrada del primer cau és de 0,40 x 0,30 m, talment un cau de conills. Una curta galeria de 5 m va perpendicular al cingle. Al final s'endevina una llum procedent de l'altra entrada. Aquesta segona boca dóna a un petit pas de 2 m per 0,70 d'alçada i amplada.

CRÒNICA

ACTES CELEBRATS

— Dijous 25 de gener: *HISTÒRIES I LLEGENDES DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC*, a càrrec dels seus autors els Srs. Jordi Suades Marigot i David Sanz Pérez. Edició a cura de Farell, editors, dins de la col·lecció Popular - Llegendes.

— Divendres 9 de febrer: *GLOBALITZACIÓ ECONÒMICA*. Conferència a càrrec del Sr. Josep Poal, President Global Financial Planing. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dijous 22 de febrer: *PETITES ESCALADES EN ROCA I GLAÇ*. Presentació de l'audiovisual d'escalada a càrrec dels Srs. Cristina Salvatierra i Jordi Cortès, a les Calenques, Verdon, el Midi d'Ossau i la Maladeta.

— Dijous 8 de març: *L'AUSTRÀLIA ABORIGEN, LA GRAN DESCONEGUDA*. Conferència a càrrec del Sr. Lionel Fogarty, poeta aborígen australià. La problemàtica del seu poble. Recital de les seves poesies.

— Divendres 9 de març: *ART EN LA GLOBALITZACIÓ*. Conferència a càrrec del Sr. Cèsar Díaz, músic. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dijous 15 de març: *A L'EXTREM DEL "CONO SUR" —A TRAVÉS DE LA PATAGÒNIA I LA TERRA DEL FOC—*. Conferència i projecció de diapositives a càrrec del Sr. Joaquim Monturiol, catedràtic de Geologia de la U. de Barcelona. El paisatge, la geologia i la fauna.

— Dimarts 20 de març: *EVEREST 2000 - CAIXA MANRESA*. Projecció a càrrec del Sr. Joan Vilaplana. El 16 de maig del proppassat any, aquesta expedició assolí l'Everest i en la qual hi participava també el nostre consoci Pep Aced. Important fita alpinística de la Catalunya Central.

— Dilluns 26 de març: *LLIURAMENT DE TROFEUS DE LA XVI MARXA POPULAR*. Conjuntament projecció dels vídeos: *PARCS NATURALS DE MONFRAGÜE i ILLES CIES*.

— Dijous 29 de març: *"SAN AGUSTÍN" —COLÒMBIA— PATRIMONI DE LA HUMANITAT*. Conferència i projecció de diapositives a càrrec del nostre consoci, el Sr. Àngel M. Hernández. Escultures i monuments en el parc arqueològic de "San Agustín", el congost del riu Magdalena i el "Salto del Burdón", saltant d'aigua impressionant.

— Divendres 6 d'abril: *CULTURA I RELIGIOSITAT DELS POBLES INDÍGENES DEL PERÚ*. Conferència a càrrec del Sr. Marcos Olivera, sociòleg peruà. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dimecres 25 d'abril: *ACTE COMMEMORATIU DE LA DIADA DE SANT JORDI*. Lectura i gènesi dels poemes, a càrrec del propi autor, el nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó, en motiu de la publicació del seu llibre "US TINC A LA MÀ", dins de la col·lecció "Terrassa Viva" de la Fundació Torre del Palau.

— Dijous 26 d'abril: "*ORIENT MITJÀ-74*". Commemoració del 50è aniversari del Centre Excursionista de Rubí, l'any passat, i coincident també amb els 25 anys de la seva expedició a l'Iran. L'equip dels expedicionaris ens presenten l'audiovisual d'aquella gesta.

— Dilluns 30 d'abril: *ELS PARCS NATURALS D'ESPANYA. L'ALBUFERA DE VALÈNCIA. AIGÜESTORTES I SANT MAURICI*. Documentals que mostren la importància d'aquests Parcs i l'interès de la seva conservació.

— Dijous 3 de maig: *EXTREM-TEAM 2000. CAMPIONS DEL MÓN DE RAIDS D'AVENTURA*. L'equip de raids d'aventura de la nostra entitat presentà el vídeo-conferència resum de la temporada 2000, i la seva conquesta de campions de la copa del món.

— Dijous 10 de maig: *EXPEDICIÓ MÈDICA DEL RENDIMENT ESPORTIU - ATLES 2000 EN BTT*. Presentació del Grup MONVERD, formats pels Srs. Jordi Giménez, Enric Duaso, Toni Hernández i Xavi López, que dugueren a terme l'Expedició Mèdico-científica esportiva a l'Atlas Marroquí en bicicleta de muntanya. Sortida que formava part dels actes del primer centenari de la Mútua de Terrassa. Projecte dirigit pels Drs. Josep Salvador i Josep Sales, del Centre de Medicina de l'Esport de l'Hospital de la Mútua de Terrassa.

— Divendres 11 de maig: *LA INDUSTRIALITZACIÓ A TERRASSA*. Conferència a càrrec del Sr. Jaume Canyameres. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dimarts 15 de maig: *PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES PICS D'EUROPA 2000*. Presentació campanya 2001.

— Dijous 17 de maig: *BAFFIN: ESCALADES BOREALS*. Els Srs. Elies Coll, Jordi Massallé i Jordi Rosset, presenten l'audiovisual de l'ascensió a les dues torres del Mont Asgard (2011 m), a la península de Cumberland (illa de Baffin, Canadà), on hi ha el Parc Nacional d'Auyuittuq.

— Dijous 24 de maig: *XXXVI CURSA NÚRIA-PUIGMAL-NÚRIA*. Lliurament de records de participació i sorteig de regals. El nostre consoci Sr. Marià Dinarès ens oferí una projecció de diapositives d'esquí de muntanya.

DUATLÓ D'ALTA MUNTANYA DE CATALUNYA. Projecció-resum de les tres edicions de la Duatló.

— Dijous 7 de juny: *L'ENERGIA EÒLICA: DADES D'UN CONFLICTE*. El Sr. Joan Pellicer ens exposà el tema de l'energia renovable i especialment de l'eòlica. Les confrontacions dins del propi moviment ecologista, d'ençà de la proposta del "MAPA EÒLIC DE CATALUNYA". (Acte de la programació de la setmana del Medi Ambient, organitzada per l'Ajuntament de la ciutat).

— Divendres 8 de juny: *NAMÍBIA, LA MÀGIA DEL DESERT*. Conferència amb diapositives a càrrec del nostre consoci Sr. Francesc Muntada. El desert de Namíbia, les dunes del desert i el parc nacional d'Ethosa i la fauna que l'habita. (També dins de la setmana del Medi Ambient).

— Dijous 14 de juny: *IGUAÇÚ I LES MUNTANYES DE COLOR DEL NORD-OEST ARGENTÍ*. Els Srs. Laura Subirà i Jordi Colell ens presentaren una projecció de diapositives. De les cascades d'Iguaçú amb un cabal deu vegades superior a la seva mitjana i en contrast les zones desèrtiques del Nord-Oest, amb les seves muntanyes de colors.

— Dijous 21 de juny: *MUNTANYES DELS ANDES*. Els Srs. Quim Roumens i Lali Bofill, consocis nostres, ens presenten un conjunt de diapositives de les seves excursions a les muntanyes de Bolívia, Perú i Equador i les seves ascensions a cims de 5 i 6 mil metres.

— Dijous 22 de juny: *EL SALARI SOCIAL*. Conferència a càrrec del Sr. Antoni Castells —economista—. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dimarts 3 de juliol: *CARLES RIBA I BRACONS —1893-1959— I LA DEFENSA DE LA LLENGUA*. Conferència a càrrec del nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó. Acte programat pel dimarts de Festa Major de la ciutat.

— Divendres 5 d'octubre: *SESSIÓ DE JAZZ, AMB ELS "TERRASSA DIXIE QUIN-TET"*. Acte programat dins els de la Diada de Germanor.

— Dissabte 6 d'octubre: *AUDIOVISUAL DE MUNTANYA*.

— Dunaigiri-98, de Jon Baloki (1r premi).

— Das drama in der Eigernordwand —el drama de la part Nord de l'Eiger—, de Gerhard Baur (2n gran premi). Obres guanyadores dels primers premis al darrer Festival de cinema de muntanya de Torelló.

— Divendres 19 d'octubre: *HISTÒRIA DELS TEMPLERS*. Conferència a càrrec del Sr. Antoni Argemí. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Divendres 26 d'octubre: *PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES DEL 53è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA A LA VALL D'AZUN*.

— Divendres 9 de novembre: *LA FALTA DELS DRETS HUMANS A L'AFGANISTAN DELS TALIBANS*. Conferència a càrrec de la Sra. Anna Tortajada. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dijous 15 de novembre: *EXTREM TEAM-2001*. Presentació del llibre "RAIDS, LA AVENTURA DEL DEPORTE", del qual són autors els components de l'equip de raids d'aventura de la nostra entitat, els Srs. Mònica Aguilera i Lluís Capdevila.

2001 - *LA REPETICIÓ D'UN SOMNI*. Presentació d'un video de l'EXTREM TEAM, realitzat per Xavi Casillanis. Resum de les proves del circuit de l'any actual i que per segon any consecutiu ha estat guanyat per l'equip Extrem Team.

— Dijous 22 de novembre: *JORDÀNIA, FANTASIA VERTICAL*. Presentació de l'audiovisual a càrrec de Pako Sánchez i Panadès. Enmig del desert del Sahara, el Wad Rum i el Mont Nebo, la mar Morta, o la inversemblant Petra, redescoberta el segle passat.

— Dijous 29 de novembre: *ILLAMINAKO ATEENNEKO LEIZEA*. Conferència i acte de clausura del 40è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia. Expedició lleugera al ILLAMINAKO ATEAK-BU56 (-1.408 m). Aquesta fondària és considerada una de les cavitats de primer ordre mundial, portada a terme per un grup d'espeleòlegs catalans. Explicació audiovisual d'aquesta aventura al Massís de Larra —Navarra—.

— Dijous 13 de desembre: *4a DUATLÓ D'ALTA MUNTANYA DE CATALUNYA*. Projectió de l'audiovisual de la 4a Duatló de la S.A.M. a la Vall de Núria. Sortida i arribada a Queralbs.

— Divendres 14 de desembre: *ELS ORÍGENS IBERS DE LA CULTURA DELS PAÏSOS CATALANS. "EL FET DIFERENCIAL CATALÀ"*. Conferència a càrrec del Sr. Frederic Santaaulàlia i Roig. (Conjuntament amb l'Ateneu Terrassenc).

— Dissabte 15 de desembre: *XXVIII MARXA EXCURSIONISTA DE VETERANS. SERRA DE GREDOS*. Presentació del video del Sr. Eduard Bros d'aquesta sortida a Castella amb la participació de la nostra entitat.

— Dijous 20 de desembre: *SUDAMÈRICA. DEL PACÍFIC A L'ATLÀNTIC*. Projectió de l'audiovisual del que és autora la Sra. Maria Sánchez Rissech. Des dels Andes xilens, cap a Brasil, Bolívia i l'Argentina.

— Dimecres 26 de desembre: *XXXIII CONCERT DE NADAL I TRADICIONAL VETLLADA DE POESIA*. Dins la vetllada de Sant Esteve: Actuació del COR de VEUS MIXTES del CONSERVATORI de TERRASSA, dirigit per la Sra. Rosa M. Ribera, i de la CORAL BYTAINA de la nostra entitat, conduïda pel Sr. Miquel Garcia i Clapé. Lectura de poemes a càrrec del nostre consoci Sr. Francesc Palet i Setó. Homenatge a Bertran i Oriola, en el seu centenari.

RESSENYES

— Dimecres 25 d'abril: Dintre de l'ACTE COMMEMORATIU DE LA DIADA DE SANT JORDI, el nostre consoci el Sr. Francesc Palet i Setó va presentar una lectura i la

gènesi del llibre de poesies del qual n'és autor: "US TINC A LA MÀ". Volum segon de la col·lecció "Terrassa Viva", editat per la Fundació Torre del Palau (octubre 2000). Edició de la qual el Centre, juntament amb altres entitats locals, n'ha estat el promotor. L'autor va comentar els antecedents d'alguns poemes, d'entre els que va destacar:

- *Les mans de l'oncle*, d'un record infantil.
- *Us tinc a la mà*, el que dóna títol a l'obra.
- *Temps*, un cal·ligrama.
- *Fugacitat*, la velocitat del temps que s'esmuny.
- *Voldria dir coses més boniques de tu...* i *Prestidigitació*, unes referències del desordre urbanístic de la ciutat.

Un col·loqui final va cloure la sessió poètica.

— Dimarts 3 de juliol: El dimarts de Festa Major de la ciutat, el Sr. Francesc Palet va brindar-nos la conferència titulada *CARLES RIBA I BRACONS —1893-1959— I LA DEFENSA DE LA LLENGUA*. En diverses ocasions el nostre consoci ha exposat la situació de la nostra llengua, comentant el seu present i el futur força incert. Carles Riba: humanista, poeta i crític, és la figura intel·lectual més completa de la literatura catalana. Va explicar la biografia del poeta, professor, catedràtic a l'Escola Superior de Bibliotecàries, catedràtic de grec a la Fundació Bernat Metge, professor a la Universitat de Barcelona. L'any 1954 president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans. Els seus viatges a Itàlia, Alemanya, França i Grècia. L'exili dels anys 1939-42 a França. La seva assistència als congressos de poesia a Segòvia. De la seva obra, va destacar les traduccions de poetes i pensadors grecs. La poesia pròpia, obra en prosa i assaig. Molt important. A destacar les visites que va fer l'any 1933 a Amics de les Arts i a la nostra entitat juntament amb la seva muller Clementina Arderiu, en dues ocasions. La de l'any 1946, quan va fer els "COMENTARIS SOBRE L'ODISSEA", i la de l'any 1952, amb "LECTURA COMENTADA D'ANTÍGONA", del poeta de la Grècia antiga Sòfocles.

— Dimecres 26 de desembre, festivitat de Sant Esteve: 33è *CONCERT DE NADAL* i tradicional *VETLLADA POÈTICA*. El *COR DE VEUS MIXTES DEL CONSERVATORI* de la nostra ciutat, dirigit per la Sra. Rosa M. Ribera i acompanyament pianístic, i la *CORAL BITAYNA* de la nostra entitat, que dirigeix el Sr. Miquel Garcia i Clapé, ens oferiren uns escollits programes —cadascun dels conjunts corals separadament—, amb temes dels segles XV i XVI, la "Cançó de Bressol" de Brahms, etc. No van faltar-hi les tradicionals nades. Finalment, a l'uníson, les dues corals van cloure la vetllada.

En la part poètica, vam retre homenatge, en escaure's el primer centenari del seu naixement, al poeta Manuel Bertran i Oriola (Cardona 1901 - Barcelona 1976). A destacar, *TRES SONETS DEL RETORN* (1971). Lector: Sr. Francesc Palet. De nou la lluita per la nostra llengua: "T'estimem. Tant t'hem patit / llengua nostra catalana, / que la força no ha estat vana: / Hem crescut en esperit".

EXPOSICIONS

— De l'11 al 31 de gener: *RECORDS DES DEL CAMP BASE*. Mostra de postals d'expedicions d'alpinisme a les muntanyes d'arreu del món. Presentada pel Servei General d'Informació de Muntanya. Col·laboradors destacats del Servei: Gastone Mingardi i Enrico Priori. Amb el suport de la Fundació Caixa de Sabadell.

— Del 29 de juny al 14 de juliol: *LXIV SALÓ DE FOTOGRAFIA i SALÓ DE MUNTANYA, XV SALÓ DE COLOR, II SALÓ DE FOTOGRAFIA DIGITAL*.

— Del 15 al 30 d'octubre: *EXPOSICIÓ D'AQUAREL·LES: ROMÀNIQUES DE MUNTANYA*, a càrrec de la seva autora, la Sra. Manolita Martínez. La nostra sala va acollir aquesta mostra del paisatge i l'arquitectura romànica, d'obres molt ben aconseguides, del Moianès, el Bages —Montserrat—, Sant Llorenç del Munt, el conjunt de les esglésies de Santa Maria i Sant Pere de la nostra ciutat, del Ripollès, la Garrotxa, el Pallars i Boí, entre d'altres. La pinacoteca del Centre s'ha enriquit amb una bella obra del conjunt de Santa Maria, vista des de Vallparadís, cedida per l'autora.

— Dissabte i diumenge 10 i 11 de novembre: *EXPOSICIÓ DE BOLETS* a la nostra Sala d'Actes, organitzada per l'Associació Cultural Cercle d'Armadors, l'Associació Micològica Font i Quer i la Secció de Ciències Naturals del Centre (amb la col·laboració de l'Ateneu Terrassenc).

ASSEMBLEA GENERAL EXTRAORDINÀRIA

A Terrassa, a les vint-i-dues hores i en segona convocatòria del dia 27 de març en el nostre estatge social, sota la presidència del Sr. Àngel Casanovas i acompanyat dels vice-presidents Srs. Joan Llobet i Julià Fossas i del secretari Sr. Josep M. Escoda, es celebrà l'assemblea general extraordinària de l'entitat amb el següent ordre del dia:

- 1r Informació sobre l'estatge social.
- 2n Propostes i suggeriments.
- 3r Votació si s'escau.

Amb assistència de cent deu socis, obre l'assemblea el Sr. president agraint la presència dels assistents. Tot seguit, fa un informe sobre el primer punt de l'ordre del dia.

Els propietaris de l'edifici actual del nostre Centre, sense ànim de fer-nos fora ens apugen el lloguer desmesuradament cada any. La recerca d'un nou local, a poder ser de propietat, és el principal motiu de la col·laboració social.

Exposa —per sobre— un estat de comptes actual i un altre amb augment de quotes. Una despesa important és el “Full Mensual”, que té un pressupost de 400.000 PTA mensuals.

Suggereix —entre altres solucions— la idea de formar una Fundació, encara que els problemes per a la manera de posar-la en funcionament costen d'entendre i de moment ens són desconeguts.

El Sr. Francesc Suárez demana informació d'altres centres o entitats, en referència al que poden pagar de quotes, per equiparar a les nostres. El Sr. president respon que si és convenient es pot saber, però de moment no en tenim ni idea.

El Sr. Toni Garriga proposa fusionar-se amb altres entitats que tenen sales d'actes no utilitzades i que acostumen a ser societats que han anat a menys. El Sr. president respon que el Centre Excursionista és una entitat que ha de d'anar a més. Amb local propi, activitats pròpies i treure, si es pot, algun rendiment. Però sobretot enfocat de cara al jovent.

El Sr. Manuel Tomàs corrobora que el Centre pot mantenir un local propi i mantenir la seva identitat. S'ha de mirar com una inversió social i no li fa por que l'entitat s'endeuti.

El Sr. Elies Soriguera fa una petita història dels locals que se'ns han arribat a oferir al Centre per pocs diners i amb els quals no ens hem atrevit mai per por d'hipotecar-nos tots. La resposta del Sr. president és que l'única hipoteca és sobre l'entitat i no recau en absolut sobre els socis o les persones.

El Sr. Jaume Escofet fa referència a que el més important de moment és la formació d'una comissió de sis o set persones que surtin responsables i amb capacitat per tirar endavant la compra o l'estudi del nou local.

El Sr. Boada vol saber quins nous serveis es poden oferir diguem a la “nova empresa”. El Sr. Toni Bros diu que un local d'una sola planta pot donar per a moltes noves iniciatives. I vol que quedi constància de que de fusionar-se amb alguna altra entitat, de cap de les maneres.

El Sr. president respon que el més autèntic del Centre Excursionista són les seccions i és molt important potenciar-les. Seguidament fa una dissertació referent a la gent gran i al jovent —el passat i el present de l'excursionisme són molt diferents.

El Sr. David González proposa crear una secció d'esplai a totes les seccions i modernitzar el Centre pensant en formar una pedrera de joventut.

Referent a la compra d'accions per part dels socis com a ajuda a la compra del nou local, el Sr. González remarca quin seria el benefici dels socis accionistes. Serien socis vitalicis? Diferències segons la seva aportació? Afegeix que fins i tot no cal que sigui soci, la compra podria ser d'una entitat. Fa l'observació que pel Centre no pot sortir mai a compte que un associat pagui deu anys per endavant.

Arribats en aquest punt, el president demana si l'assemblea dóna el vist-i-plau per a iniciar la recerca i compra d'un nou local. L'autorització i acceptació és per unanimitat de tots els assembleistes.

El Sr. Joan Llobet fa un esbós de comptes i tipus d'interès de caixes i bancs actuals.

El Sr. Àngel Casanovas demana a l'assemblea que si es té alguna informació o algú està assabentat d'alguna casa o edifici "protegit" ho faci saber a la Junta per al seu estudi.

La Sra. Ció recomana que seria molt important preguntar a l'Ajuntament com està urbanísticament classificat el local o edifici, per poder jugar amb el preu si s'escau.

La Sra. Angelina proposa demanar a l'Ajuntament locals destinats a centres cívics. La resposta del Sr. president és que el Centre Excursionista no és un centre cívic, sinó una entitat particular.

El Sr. Francesc Fernández fa esment de que les làmpades i el local no fan que vingui més gent. El jovent vol un ambient, no un "magnífic edifici". I el fet d'apujar les quotes no creu que sigui cap inconvenient.

El Sr. president aixeca la sessió a les vint-i-tres hores i cinquanta minuts demanant una comissió de voluntaris per portar el tema i posar en marxa el que s'ha aprovat en aquesta assemblea.

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA

A Terrassa, a les vint-i-dues hores i en segona convocatòria del dia 26 de juny de 2001, en el nostre estatge social, sota la presidència del Sr. Àngel Casanovas i acompanyat dels vice-presidents Srs. Joan Llobet i Julià Fossas i del secretari Sr. Josep M. Escoda, es celebra l'assemblea general ordinària.

Amb assistència de setanta-tres socis, obre l'assemblea el Sr. president, d'acord amb l'ordre del dia establert prèviament.

— Punt 1r. *Lectura de l'acta de l'assemblea anterior*, celebrada el dia 15 de juny de 2000, que després de llegida pel Sr. secretari, és aprovada.

— Punt 2n. *Memòria d'activitats*. Els Srs. presidents de les diferents Seccions del Centre exposen les realitzades durant l'any:

Joan Crispi, de la Secció de Ciències Naturals.

Jordi Sales, de la Secció de Fotografia.

Josep Serrano, de la Secció d'Alta Muntanya.

Pilar Mampel, de la Secció d'Esquí.

Jaume Casanovas, de la Secció d'Investigacions Subterrànies.

Julià Fossas, per la Secció d'Excursionisme.

Francesc Suárez, de la Secció Infantil.

Miquel García, de la Coral "Bitayna".

Ció de la Torre, de la Biblioteca.

— Punt 3r. *Estat de comptes, informe de la tresoreria i projecte de pressupost pel curs vinent.* Prèviament s'ha lliurat als assistents un resum informatiu de tresoreria de l'any 2000 i pressupost per l'any en curs.

El Sr. Joan Llobet explica detalladament els diferents apartats.

Els ingressos per quotes de socis són de 14.777.100 PTA. I en concepte de diverses subvencions, 2.363.422 PTA.

El total de quotes retornades i considerades incobrables és de 958.164 PTA. Les despeses totals detallades per conceptes sumen 15.841.112 PTA i per consegüent resta un superàvit de tresoreria de 341.246 PTA. La previsió per l'actual exercici, d'acord amb el desglossament corresponent, és de setze milions vuit-cents mil PTA. La gestió de tresoreria resta aprovada.

— Punt 4t. *Informe de la presidència.* El Sr. Àngel Casanovas agraeix a totes les Seccions el seu esforç i encoratja a seguir el mateix camí en pro del Centre.

Tot seguit informa que el dia 26 es farà el comiat a tots els components del grup expedicionari de la Secció d'Alta Muntanya que conjuntament amb els companys de l'A.E. d'Ullastrell vol ascendir al cim del Muztagh-ata, de 7.546 m, amb esquís. Menciona també el Sr. president que l'equip Extrem-Team 2001, campió del món de l'any 2000, està en segon lloc de la classificació d'enguany i es tenen esperances de revalidar el títol i proclamar-se per segon any consecutiu Campions de la Copa del Món.

També fa referència a la 1a Marxa Infantil i al desig que la pròxima sigui, si és possible, amb una més nodrida participació.

Sobre la importància de la Secció Farigola Kinder, recorda que no sols és per als més menuts sinó també per als pares i que, en definitiva, es pretén "fer família".

El Sr. president fa una especial menció de la Sra. Ció de la Tore, responsable de la Biblioteca i de la tasca d'inventari de llibres, trofeus, quadres, plaques, etc.

En un altre ordre de coses, comenta la dificultat, cada vegada més acusada, de trobar un mossèn per a celebrar la Missa del Gall a La Mola.

Fa referència al nou local del Centre informant que es té constituïda una petita comissió enfocada de moment al tema social, tècnic i jurídic, i que sense presses però sense pauses es va treballant.

Per dificultats de compaginació de dates i altres activitats organitzades pel Centre, informa que enguany no es pot fer la celebració de la revetlla de Sant Joan amb la flama del Canigó com era costum.

Respecte a la Diada de Germanor i 17a Marxa Popular, comunica que està previst un canvi de lloc i es podria fer a Can Robert, a Matadepera.

— Punt 5è. *Precs i preguntes.* El Sr. Jaume Galofre pregunta per la col·laboració de la marxa de Beret i fa una petita història de la participació del Centre Excursionista de Terrassa, que cada vegada és més nombrosa tant en participants com en organitzadors.

La Sra. Pilar Mampel també fa esment i consta en acta de que la Secció d'Esquí és molt del Centre i que actualment s'han aconseguit beques per millorar les tècniques d'aquest esport per a joves, que s'hauran de desplaçar al Canadà.

L'assemblea finalitza a les zero hores i set minuts del dia vint-i-set de juny, i el Sr. president manifesta el seu agraïment a tots els socis assistents.

Tot seguit es serveix un petit refrigeri.

ACTES SOCIALS

70a DIADA DE GERMANOR i 17a MARXA POPULAR

Seguint la tradició, el Centre va organitzar la seva Diada de Germanor i paral·lelament la Marxa Popular. Els actes de la Diada, en la seva 70a edició, van començar el divendres 5 d'octubre amb l'actuació al nostre estatge del grup de jazz "TERRASSA DIXIE QUINTET" que van realitzar una extraordinària vetllada. El dia següent, també a la sala d'actes, es projectaren dues pel·lícules de muntanya, guanyadores dels primers premis al festival de cinema de Torelló: "DUNAIGIRI-98", de Jon Baloki, i "DAS DRAMA IN DER EIGERNORDWAND", de Gerhard Baur.

El diumenge 7 d'octubre es començaren les activitats a CAN ROBERT ja de bon matí, doncs a les 8 es donava la sortida de la 17a MARXA POPULAR, que feia un recorregut passant per la Barata, Collet Estret, Font de la Portella, l'Obac, el Pou de Glaç, turó de la Carlina, Roca del Corb, Collet de l'Arca, Puig Codina, Els Rourets, la Torre de l'Àngel i Can Robert. Al migdia es va fer l'audició de sardanes, a càrrec de la cobla LA PRINCIPAL DE TERRASSA. Després del dinar popular, de nou la cobla ens oferí una actuació, aquest cop un concert-ball molt animat. La festa s'acabà més tard de les 7 de la tarda amb el Cant dels Adéus.

DIADA DE SANT BERNAT DE MENTHON

El diumenge 17 de juny de nou es celebrà la diada en honor al patró dels muntanyencs, Sant Bernat de Menthon.

A les 10 del matí, al cenobi benedictí de la Mola de Sant Llorenç del Munt, es celebrà la tradicional missa i la benedicció d'estris de muntanya. Seguidament es realitzà l'escalada col·lectiva a la Cova del Drac i acabada aquesta ens vam dirigir a Can Robert a fer un dinar de germanor.

L'assistència fou nombrosa, cosa que demostra que hi ha tradicions molt bones i seria trist que es perdessin. Que per molts anys puguem anar realitzant aquestes diades.

53è CAMPAMENT SOCIAL D'ALTA MUNTANYA

Feia temps que s'hi anava al darrere, sense èxit; finalment, però, gràcies a la constància i els bons oficis de l'equip organitzador, aquesta vegada, superant tots els obstacles, es va aconseguir un emplaçament immillorable al rovell de l'ou dels Pirineus francesos.

Així, doncs, al cap de cinc anys de "nomadisme" per altres terres més llunyanes, aquest any el Campament, que ha tingut lloc entre el 5 i el 20 d'agost, ha tornat a la serralada pirinenca, i més concretament, a la Val d'Azun, a la porta del Parc Nacional dels Pirineus, en un esplèndid terreny annex al càmping Le Moulian, situat al municipi d'Arrens-Marsous, uns 25 quilòmetres al sud del centre de pelegrinatge de Lorda.

La relativa proximitat i l'atractiu innegable del lloc escollit van fer batre tots els rècords històrics d'assistència, que va arribar a superar els 280 acampadors els dies centrals de l'acampada, coincidint amb les celebracions de la Festa Major.

La seva situació privilegiada ens va permetre dur a terme activitats variades i per a tots els gustos:

En l'àmbit estrictament excursionista es van fer ascensions a alguns dels massissos més prestigiosos del Pirineu, de noms llegendaris i plens de ressonàncies mítiques, evocadores també de les grans gestes dels pioners del pirineisme, com Vincent Chausseque,

Célestin Passet, Franz Schrader, Jean Bazillac o el comte Henry Russell, el gran cronista i divulgador apassionat de la nostra serralada.

I, a propòsit de noms, el primer gran dilema que se'ns presenta a l'hora de referir-nos a aquestes muntanyes, que es troben en una zona de frontera i confluència de cultures, és precisament de quina manera les hem d'anomenar: a la francesa, a la castellana, a l'aragonesa, a la catalana... o a l'occitana! Lògicament, atès que rarament existeix una tradició toponímica en català d'aquells noms geogràfics, la denominació que hauria de prevaler sembla que hauria de ser l'autòctona, que en aquest cas és la variant gascona de l'occità.

El problema, però, és que sovint estem avesats a la denominacions franceses dels topònims d'aquell vessant pirinenc, i de vegades se'ns pot fer difícil de reconèixer alguns noms, com ara el del gegant que presideix la vall del nostre campament: el massís del Vathlaitós (*Balaitous* segons la grafia francesa), que significa “muntanya de la vall (*Vath*) lletosa”, no se sap ben bé si pel color de les pedres, de les glaceres o de les aigües que, escumejant, es despenyen des dels cims. En aquest cas, a més a més, la denominació tradicional que se li donava des del vessant meridional tampoc no ens resulta gaire orientadora: el *pico* (de los) *Moros*.

Sigui com sigui, el *Cerví dels Pirineus*, com també l'anomenava Russell, que aquest any, per l'estat de les geleres es presentava particularment complicat, va ser un dels primers objectius dels acampadors. El van seguir els múltiples cims del Vinhamala, una multitudinària ascensió al Talhon per la Brèca de Roland, el Mièidia de Bigòrra, l'emblemàtic Pic d'Aussau (*Midi d'Ossau*) o l'esmolat Mièidia d'Arrens, que dominava el campament.

És clar que les excursions no es van limitar al cims: les delicioses valls de l'entorn van ser literalment pentinades pels acampadors: Aussau, Estanh, Cauterets, Gavarnia... També van ser nombroses les travessies dutes a terme entre aquestes valls.

La proximitat dels mítics ports del Tormalet i d'Aubisca sembla que va estimular també l'activitat ciclista en totes les seves modalitats, en increment any rere any. Precisament, un accident greu de bicicleta, ara ja sortosament superat i sense seqüeles, va constituir la nota negativa que va enterbolir l'alegria general de les vacances.

Un altre atractiu d'aquest any ha estat el patrimoni cultural de la vall i de tota la regió, com el singular edifici de l'abadia de Saint Savin, la bucòlica ermita de la Pietat o la sorprenent capella de Puey Laün, poques passes més enllà del campament.

El turisme ha esdevingut un complement imprescindible de les nostres acampades.

I enguany, l'interès i la varietat de recursos que ofereix la regió ha estat la millor alternativa als enutjosos dies de pluja, tan freqüents, d'altra banda, al vessant atlàntic dels Pirineus. Han sovintejat, doncs, les visites a les poblacions de Lorda, Banheras de Bigorra, Pau i, fins i tot, Tolosa de Llenguadoc.

En l'aspecte social, el cap de setmana central del Campament, com ja és tradicional, es va celebrar la Festa Major, amb foc de camp i rom cremat a la vetlla, i una gran diversitat d'activitats lúdiques el diumenge, que van culminar amb el dinar de germanor preparat pel nostre equip de cuina, que, dit sigui de passada, durant aquesta quinzena ha posat el llistó de la qualitat i la sofisticació en unes cotes veritablement difícils de superar.

Una sorpresa agradable durant la Festa Major va ser la presència d'un grup de consois veterans, alguns dels quals celebraven aquests dies ni més ni menys que el cinquantenari de la seva primera ascensió al Vinhamala. Amb ells vam passar una inoblidable sobretaula tot evocant els records i les vivències de tants anys d'activitat excursionista.

Concloent, doncs, podem afirmar que el 53è Campament d'Alta Muntanya ha estat un èxit absolut de participació i d'organització, al qual, d'altra banda, ja ens tenen acostumats els seus promotors. Enrere queden els bons moments de les vacances del 2001, rememorats uns dies més tard a la passada col·lectiva de diapositives que han immortalitzat els millors instants d'aquelles dues setmanes d'excel·lents records i agradable convivència.

Ferran Lozano i Ferrer

DINAR DE GERMANOR I ACTE D'HOMENATGE

El 24 de novembre vam celebrar el tradicional dinar d'homenatge als nostres associats que enguany han assolit els 25 i els 50 anys de fidelitat a l'entitat. L'acte va tenir lloc en un conegut restaurant local.

En el llevant de taula es va procedir al lliurament de les medalles commemoratives.

Medalles d'or (50 anys)

Soranells Casas, Eduard
Soler Tramunt, Joan
García Galindo, Manuel
Mas Domènech, Isabel
Carreras Torrella, Miquel
Ferreira Salas, Lázaro
Torres Querol, Fèlix

Medalles d'argent (25 anys)

Anglés Sabater, Pere	Carles Pomar, Àngels
Bague Enreig, Agustí	Carles Pomar, Gemma
Ventura Caellas, Antoni	Talló Castellet, Xavier
Fainé Alseda, Joaquim	Cañellas Isern, Ma. Teresa
Ribó Bonet, Pere	Farell Gotsens, Josep
Jurado Solís, Francesc	Sorolla Oliva, Manel
Romera Rubio, Francesc	Pitarch Torras, Miquel
Vila Clotet, Pere	Vilà Bellés, Ma. Dolors
Badiella Noguera, Enric	Llonch Massanés, Elisabet
Pérez Pérez, M. Ripoll	

També s'ofrenaren unes artístiques plaques al·lusives a la gesta dels nostres associats que per segon any consecutiu aconseguiren el Campionat del Món de l'Extrem Team, format per Lluís Capdevila, Mònica Aguilera, Rosa Prat, Manolo Menéndez, Eduard Barceló, Xavier Fruitós.

MISSA DEL GALL A LA MOLA: 24 de desembre

Com és costum vam desplaçar-nos a La Mola un nombrós grup de consocis i simpatitzants i amb la inestimable ajuda de mossèn Joaquim Garrut i Rigol, celebrant de la missa, gaudírem d'una Santa Nit ben emotiva. Cita anyal al cim del nostre Sant Llorenç del Munt en aquesta data.

La nostra Coral Bitayna ens hi acompanyà.

El recolliment de l'acte i l'especial atenció de tots els presents, el va fer doblement entranyable.

I, al final, les típiques restolines.

Un bell recordatori exornat amb una xilografia del Monestir de Sant Llorenç obra del nostre amic, senyor Jeroni Font i Casals, va ser repartit entre els assistents.

NOTICIARI DIVERS

DISTINCIONS A UNS CONSOCIS

Josep M. Domènech i Fargas

Ha estat distingit amb un dels premis Jaume I d'Actuació Cívica, en la 19a convocatòria d'ençà de la seva creació. Un reconeixement per la seva infatigable labor en diversos camps culturals, com a membre destacat de la Comissió Permanent de les Assemblees Intercomarcals d'Estudiosos i per la creació de la seva biblioteca de temes locals i comarcals dels Països Catalans, una de les més importants de Catalunya.

Pau Pérez y de Pedro

Guardonat recentment amb "l'Ordre Olímpica" atorgada pel Comitè Olímpic Internacional, per la seva tasca continuada en pro de l'esport de muntanya, la recerca científica i la direcció del Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac.

La nostra més cordial enhorabona als nostres consocis. Aquests premis ens honoren a tots.

PLÀNOL DE CAMINS HISTÒRICS DE TERRASSA I ENTORNS

El mes d'abril vam poder distribuir als nostres associats el "Plànol de Camins Històrics de Terrassa i entorns". Cal ressaltar la realització d'aquest mapa per sistema

d'ortofotomapes (fotografies aèries a color), a diferència de la cartografia convencional de dibuixos.

Desitgem que aquest plànol sigui l'eina que us permeti conèixer i gaudir del ric patrimoni de titularitat pública dels entorns de la nostra ciutat. Hi trobareu itineraris amb totes les possibilitats, especialment per passejar, doncs la mitjana dels recorreguts tenen entre deu i quinze Km. En un proper futur tenim prevista l'edició d'un "Arxiu" monogràfic on vindran recollits amb detall tots aquests itineraris.

EXPEDICIÓ MUZTAGH-ATA 2001 - Del 28 de juliol al 2 de setembre del 2001

Ascensió i descens amb esquís del Muztagh-ata, cim de 7.546 metres d'alçada situat a la serralada del Kunlun, a la República Popular de la Xina.

Després de mesos de reunions i preparatius, els 9 components, membres del Centre Excursionista de Terrassa i de l'Associació Esportiva d'Ullastrell, volen al Pakistà i recorren la Karakorum Highway fins al Plateau de Survay, punt de sortida de la curta marxa d'aproximació fins al camp base situat a 4.500 metres.

Instal·len el camp 1 a 5.500 metres sota la barrera de seracs. Superen la zona més complicada d'esquerdas i munten el camp 2 a 6.500 metres. El dia 11 d'agost assoleixen el cim després de més de vuit hores de pujada. Dies més tard, el 20 d'agost, un segon grup torna a fer el cim. Les bones condicions de la neu ajuden a gaudir del descens amb esquís.

El 23 d'agost abandonen el cap base i segueixen la Karakorum Highway fins a Kasghar, ciutat inici de la Ruta de la Seda i envoltada pel temible desert del Taklamakán. Aprofiten per visitar el famós mercat del diumenge, un dels més grans de l'Àsia Central.

Una de les notes més emotives de l'expedició, va ser el moment de la culminació del cim. Es van escampar les cendres del seu company, l'alpinista en Josep Marí, el qual també tenia previst prendre part en aquesta gesta i que va morir al cim del Balaudrau en un malaurat accident durant una tempesta ocorreguda el mes de desembre últim. Els seus companys van voler retre-li aquest homenatge.

L'expedició estava formada per Cesc Soler, Jaume Sorolla, Montse Soler, Pep Cañelles i Kiko Zamora per part de la nostra entitat, i Jordi Sans, Pep Tey, Jordi Simó i Joan Sans de l'Associació Esportiva d'Ullastrell.

VII RUTA DELS TRES MONESTIRS

Enguany, la ja clàssica Ruta dels Tres Monestirs s'ha dedicat a la memòria de l'estimat Josep Barberà i Sauqué, Veguer de les comarques del Vallès durant molts anys. Col·laborador d'aquesta marxa des dels seus començaments a l'abril del 1989 i que es celebra cada dos anys.

Marxes, caminades i travessades, actualment se n'organitzen moltes; de fet, jo diria que gairebé totes les entitats excursionistes en planifiquen alguna. Totes tenen la mateixa finalitat: fer conèixer els indrets més bonics de les comarques per on passa.

Aquesta marxa dels Tres Monestirs és més llarga de les que habitualment s'organitzen i té l'al·licient de fer un recorregut molt interessant que consisteix en passar pels monestirs de Sant Cugat del Vallès, Sant Llorenç del Munt i Santa Maria de Montserrat.

És important ressaltar que en l'organització d'aquesta ruta hi col·laboren un total d'11 entitats del Vallès: Sant Cugat del Vallès, Centre Excursionista de Terrassa, Club Muntanyenc de Terrassa, Centre Muntanyenc de Sant Llorenç de Terrassa, Unió Excursionista de Sabadell, Unió Excursionista de Matadepera, Centre Excursionista de Mura, Secció Excursionista del Club Natació Terrassa, Secció Excursionista Penya Ciclista Nicky's, Amics Caminants de Sant Llorenç de Terrassa i Centre Excursionista de Castellar del Vallès.

Amb un recorregut de 53 km, han sortit de Sant Cugat del Vallès 560 participants, dels quals n'han arribat a Montserrat 464 i 96 s'han retirat.

Esperem, doncs, que aquesta Ruta dels Tres Monestirs es pugui continuar celebrant amb el mateix èxit.

Jaume Galofre

28a MARXA DE MUNTANYENCOS VETERANS

La Marxa Excursionista de Veterans d'Espanya se celebra cada any coincidint amb les festes del Pilar del 12 d'octubre. Enguany ha tingut lloc a l'entorn de la població de Arenas de San Pedro, a la serra de Gredos, massís muntanyós del Sistema Central, entre les províncies d'Àvila, Toledo i Cáceres.

El seu recorregut era d'uns 13 quilòmetres i es desenvolupava per paratges frescals i boscosos molt agradables, amb sortida i arribada a la mencionada població. Més o

menys a meitat de l'itinerari, ens vam trobar amb una pujada força pronunciada, un veritable tirapits, en un terreny abrupte amb senyals evidents d'haver estat devastat per efectes del foc no deu fer pas masses anys. El temps mig emboirat feia molt agradable la passejada. En el punt més enlairat de la marxa es gaudia d'una magnífica panoràmica sobre la vall i el poble de Guisando i, tancant l'horitzó, tota l'extensa serralada de Gredos amb els cims i crestes de Las Tarayuelas i Los Galayos.

Especulant que generalment aquestes marxes tenen lloc a centenars de quilòmetres de casa nostra i que el cost de l'autocar no varia excessivament de fer el desplaçament només per dos dies o prolongar-lo per 8 o 10 dies, fa uns anys que aprofitem l'avinentsa i sortim de Terrassa uns dies abans de la prova que ens serveixen per fer turisme i visites culturals a les comarques de l'entorn.

En aquesta ocasió hem fet estàncies i visites a Valladolid, Salamanca, Madrigal de las Altas Torres, Arévalo, Castell de Coca, Palau de Riofrio, La Granja de San Ildefonso, Segòvia a vista d'autocar, l'Escorial, Àvila d'una llambregada, la Plataforma de Gredos, Cinco Lagunas i refugi Reguero Llano, Puerto del Pico i Calçada Romana, Mombeltran, Toledo, Aranjuez, Puente del Arzobispo, Lagartera, Oropesa, Cuevas del Águila i Talavera de la Reina.

L'expedició la formàvem 55 terrassencs, socis del Centre i familiars.

A. Garriga i Rius

31a RENOVACIÓ DE LA FLAMA DE LA LLENGUA CATALANA

El dia 18 de febrer, a la missa conventual de la Basílica del Monestir de Montserrat se celebrà la trobada dels excursionistes per la Renovació de la Flama de la Llengua Catalana, festa enguany organitzada pel Centre de Lectura de Reus amb la col·laboració de totes les entitats representatives d'aquella ciutat. L'església, plena de gom a gom.

Acabada la funció litúrgica amb la presència del Pare Abat es procedí a l'acte simbòlic de renovar físicament la flama de la llàntia amb què des de fa 31 anys els excursionistes de totes les terres de la nostra llengua donem testimoni sense defallença que ens cal mantenir ben viva la defensa de la nostra identitat.

Tot seguit, a la sala d'actes del Monestir, el Sr. Ainaud de Lasarte dissertà sobre "Montserrat, excursionisme i llengua".

Com cada any, la representació del nostre Centre fou força nombrosa. Una bona colla vam fer la pujada i baixada a peu seguint l'esplanada de l'antic cremallera. Normalment, les nostres sortides a Montserrat són nombroses al llarg de l'any i per itineraris ben diversos. En el cas de la ruta del cremallera, la majoria no l'havíem feta des de la Festa de la Flama de l'any anterior i ara vam tenir ocasió de constatar el desgavell i les destrosses causades a aquesta part de la muntanya per les tempestes del juny passat. Si no es veu, no es creu...

TROBADA EN MEMÒRIA DELS EXCURSIONISTES DIFUNTS

El Foment Excursionista de Catalunya, entitat germana de Barcelona, des de fa unes dècades el mes de novembre de cada any organitza una "Trobadà en memòria dels excursionistes difunts". Per a aquests actes tenen la norma d'escollir santuaris o ermites d'arreu de Catalunya, i la d'enguany ha tingut lloc amb una dissertació —acte cívic— del periodista i historiador vinculat a Andorra Sr. Àlvar Valls sobre el tema "Jacint Verdaguer a Andorra", i missa a la Parròquia de Sant Cerni a la població andorrana de Canillo el dia 11 de novembre, oficiada, com sempre, pel Rev. Pare Joan Botam i Casals, caputxí.

És tradició que en cada una d'aquestes trobades hi assisteixi un bon nombre de socis del nostre Centre. En aquesta ocasió ens hi va atrapar una forta nevada acompanyada de notable ventolera que ens va obligar a accelerar el retorn.

PUNT D'INFORMACIÓ AL MONESTIR DE SANT LLORENÇ DEL MUNT

Al cim de La Mola s'ha instal·lat aquest Punt d'Informació i, per dotar-lo dels objectes més escaients, el Sr. Jordi Bellapart, cap del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, ens ha sol·licitat:

- La guia monogràfica de Sant Llorenç (1a edició del 1935).
- Imatge de Sant Bernat de Menthon, que havia presidit l'altar del Monestir i que va cremar-se en part en un malaurat accident el 1950. Tot i que es troba deteriorada, ha semblat idoni que pugui ser exhibida. Es tracta de l'esbós de Ricard Marlet i original de Josep Costas.

El dia 29 d'octubre es va signar el document de la nostra cessió en dipòsit a l'exposició, per un període de dos anys prorrogables, entre el Sr. Jordi Bellapart i el president de la nostra entitat Sr. Àngel Casanovas.

ACORD PER LA REGULACIÓ DE L'ESCALADA AL PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC

En el nostre estatge social, es va signar l'acord per a la regulació de l'escalada en el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac, el dia 29 d'octubre.

Diverses reunions prèvies van tenir lloc a Castellar del Vallès, el dia 3 de maig, i a Monistrol de Calders, el 19 de juny.

En l'exposició d'antecedents es detallen els diferents punts de l'acord, que té com a finalitat fer compatible la pràctica de l'escalada amb el manteniment dels valors ecològics i de la riquesa natural del Parc.

Per regular l'activitat de l'escalada, s'ha dividit la superfície del Parc Natural en tres zones, delimitades cadascuna en el mapa i on es determina el tipus d'activitat permesa.

Tenim a la disposició dels nostres associats aquestes normes per coneixement de tothom i la seva correcta aplicació.

Els signants de l'acord van ser el Sr. Jordi Bellpart i Colomer, cap del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, el Sr. Bernat Clarella i Biarge, president de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, i el Sr. Jaume Galofre i Gabarró, representant de les Entitats Excursionistes de la Vegueria del Vallès i del Centre Excursionista de Terrassa en la Comissió Consultiva del Parc Natural.

NECROLÒGIQUES

JOAN BAPTISTA GALÍ i BARBA

El nostre consoci Joan Baptista Galí va morir el 19 de gener a l'edat de 80 anys. Aquesta notícia ens ha colpit profundament. Enmig del nostre atordiment, volem bastir un panegíric que sàpiga expressar l'afecte que sentíem pel nostre amic.

Haurem de desgranar un seguit de dates i càrrecs, que en vida va ostentar.

La seva total vinculació a la Mina Pública d'Aigües de Terrassa, a redós de l'estirp familiar —del seu pare Marian M. Galí i Guix, ex-president de la nostra entitat els anys 1932-33— fins a ocupar en Joan Baptista alts càrrecs de direcció.

I ell mateix vice-president del Centre (1948-52) i ànima vibrant dels actes del nostre cinquantenari. També des del Centre fou l'impulsor, juntament amb altres membres, d'una comissió de cultura, que van propiciar les visites dels escriptors i homes de lletres que en aquells anys de foscor ocuparen la nostra tribuna: Carles Riba, Clementina Arderiu, Josep M. de Sagarra i d'altres.

Volem destacar la companyonia amb un estol d'amics del Centre i les importants campanyes excursionistes als Pirineus, als Alps, les Dolomites, a terres africanes, sortides a Europa i a l'Amèrica Central i del Sud, que van realitzar tots junts.

La seva laboriositat i bon fer el portaren a diferents institucions ciutadanes. A la Cambra Oficial de Comerç i Indústria de Terrassa, en la vessant d'ordenació del territori i medi ambient, des de l'any 1961. A Ràdio Terrassa, anys 1969-78. S'incorporà a organismes relacionats amb l'aigua del nostre país i de l'estat, on la seva experiència i executòria són ben manifestes.

També, l'ajut que va prestar al costat del seu pare Marian M. Galí a la Comissió Abat Oliba de la nostra ciutat l'any 1946 i la seva indefallent estimació a Montserrat.

Sabem del seu amor per la història i la geografia i la recopilació d'una ben nodrida biblioteca. I l'herència de la col·lecció de Goigs del seu pare Marian i que ell ha cuidat i ampliat.

“Notícies sobre l'abastament d'aigua a Terrassa” és el títol del seu treball publicat el 1992, homenatge als 150 anys de la fundació de la Mina i a la vinculació dels Galí a l'entitat. Actualment treballava en una “Història de la Mina”.

En Joan Baptista va rebre el títol de TERRASSENÇ DE L'ANY el 1993, i el 1994 la Medalla al Treball PRESIDENT MACIÀ. La nostra ciutat li oferí la Medalla d'Argent l'any 2000.

D'ell ens captivava la seva senzillesa i cordialitat de tracte i conversa enriquidora, sempre amatent als temes d'altri, més que als propis.

Descansi en pau l'estimat amic.

El nostre condol a la seva muller Sra. Magda Segués, fills i familiars tots.

PERE ANGLADA i DOMINGO

El dia 16 de maig, en Pere Anglada i Domingo ens deixava precisament el dia anterior al del seu 90è aniversari. Nasqué a la masia de Can Font del terme d'Ullastrell el dia 17 de maig del 1911, i ocupà la vice-presidència del nostre Centre en un període curt però intens. La contesa que assolà el nostre país frustrà els projectes excursionistes d'en Pere, com succeí també a molts dels seus companys.

Finalitzats els esdeveniments bèl·lics, fixà la seva residència a Barcelona, lloc on ha mort, havent deixat també l'estela del seu amor a la muntanya.

Des d'aquí demanem un record pel company traspassat i testimoniem el més sentit condol als seus fills Neus, Pere i Flora, així com als néts Marta, Iris, Marc, Laia i Sílvia.

BIBLIOTECA

Durant aquest any, la nostra biblioteca s'ha vist enriquida, entre d'altres, pels següents llibres (per més informació cal mirar el Periòdic Mensual per als socis de tot l'any 2001):

- *Històries i llegendes de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, de Jordi Suades i David Sanz.
- *A peu pel massís del Port*, de Vicenç Pellicer.
- *La serralada litoral en BTT*, de Joan Portell.
- *Anuari 2000 de la Federación Española de Deportes de Montaña y Escalada*.
- *IV Trobada d'estudiosos de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*. Diputació de Barcelona.
- *Muntanyes de Prades - Excursions naturals, 25 itineraris*, de Màrius Domingo.
- *22 camins de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, d'Edmond Grau i Frederic Vancells.
- *Diari d'una expedició a l'Iran. Orient mitjà '74*, de Josep M. Escoda.
- *D'Ivori, la màgia de la il·lustració*, de J.M. Cadena, M. Castillo i P. Vélez.
- *Cornellà de Llobregat. Guia del patrimoni historico-artístic*, de diversos autors.
- *Barcelona d'excursió. Excursionisme i escoltisme més enllà del lleure ciutadà*. Ajuntament de Barcelona.
- *La Torre del Palau. El castell i la vila de Terrassa*. Ajuntament de Terrassa.
- *El Bestiari de Catalunya. Identificació, costums i curiositats dels animals del nostre país*, de Jaume Sañé.
- *Els camins de la justícia. Ordre i desordre al Vallès dels segles XVI-XVII*, d'Ismael Almazán.
- *Guia General de les montanyes de la regió del Montseny ab totes sas derivacions, inclús las Guilleries ó sia del Ter fins al Congost, Mogent y Tordera*, d'Artur Osona.

- *Notes científiques. Història de les ciències naturals a Catalunya. Història de Catalunya. El Diluvi Bíblic segons la geologia.* Quatre llibres de Mn. Norbert Font i Sagué.
- *Matadepera cultural*, de J.M. Pey i Albert Beorlegui.
- *Sabadell a l'aparador del 1929*, d'Òscar Carbonell i altres.
- *Sobre una llegenda popular medieval*, de Rodolf Llorenç.
- *Les arts tèxtils a Ripoll*, de Gonçal Cutrina.
- *Vilafranca a Montserrat. Notes per a una història. 75 anys del Cos de Portants del Sant Crist. 75 anys de romeries a Montserrat*, de Lluís M. Udina.
- *La Llar de l'Ancianitat de la Caixa de Terrassa*, de Josep Bros.
- *25 imatges de la història de l'Hospitalet*, de Francesc Marcé.
- *Climatologia*, de Jordi Gironès i Francesc Mauri.
- *El secret de la salut, de l'èxit i de la felicitat*, de Víctor Pauchet.
- *Passejades i excursions pel Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac*, d'Antoni Aragon i Jordi Lalueza.
- *45a Festa de la Poesia.* Recull de poesies, de l'Associació de Poetes Terrassencs.
- *Guia de la Catalunya romànica* (XII, XIII, XIV i XV).
- *Excursions amb esquís pel Parc Posets-Maladeta*, de Manel Broch i Eduard Martin.
- *Muntanya amb esquís*, de Manel Broch i Xavier Martínez.
- *Gel vertical*, de Joan Quintana.
- *Itineraris pels Ports de Beseit*, de Jordi Bustos.
- *La tierra vista desde el cielo. El planeta en el año 2000*, de Yann Arthus-Bertrand.
- *Parco Nazionale del Gran Paradiso*, de Stefano Ardito.
- *Valsavarenche e isuoi sentieri*, de M. Ferrando, L. Jocollé i P. Dupont.
- *Parque de la sierra y los cañones de Guara. 22 itinerarios a pie*, d'Enrique Salamero.
- *La cordillera Blanca de los Andes del Perú. Selección de excursiones y escaladas*, d'Antonio Gómez.
- *Diccionari de l'excursionisme català*, de Jaume Ferràndez.
- *Montañas valencianas (V, VI, VII). Comarcas alicantinas*, de Rafael Cebrián.
- *Bolets dels Països Catalans i d'Europa*, d'E. Gerhardt, J. Vila i X. Llimona.
- *Sant Pere. Cirerada 2001, Can Homs.* Materials d'Edició.
- *Una ciutat sostenible.* Ajuntament de Terrassa.
- *Diccionari català-valencià-balear*, de Mn. Antoni Ma. Alcover.
- *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana* (quatre volums), de Joan Coromines.
- *Diccionari nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya.* C.E.C.
- *Camins de França*, de Joan Puig i Ferrer.
- *Verdaguer, poeta de Catalunya*, de Josep M. de Segarra.
- *Vies ferrades i camins equipats*, de B. Forés, D. Sánchez i X. Sánchez.

SECCIÓ DE CIÈNCIES NATURALS

ASSEMBLEA ANUAL

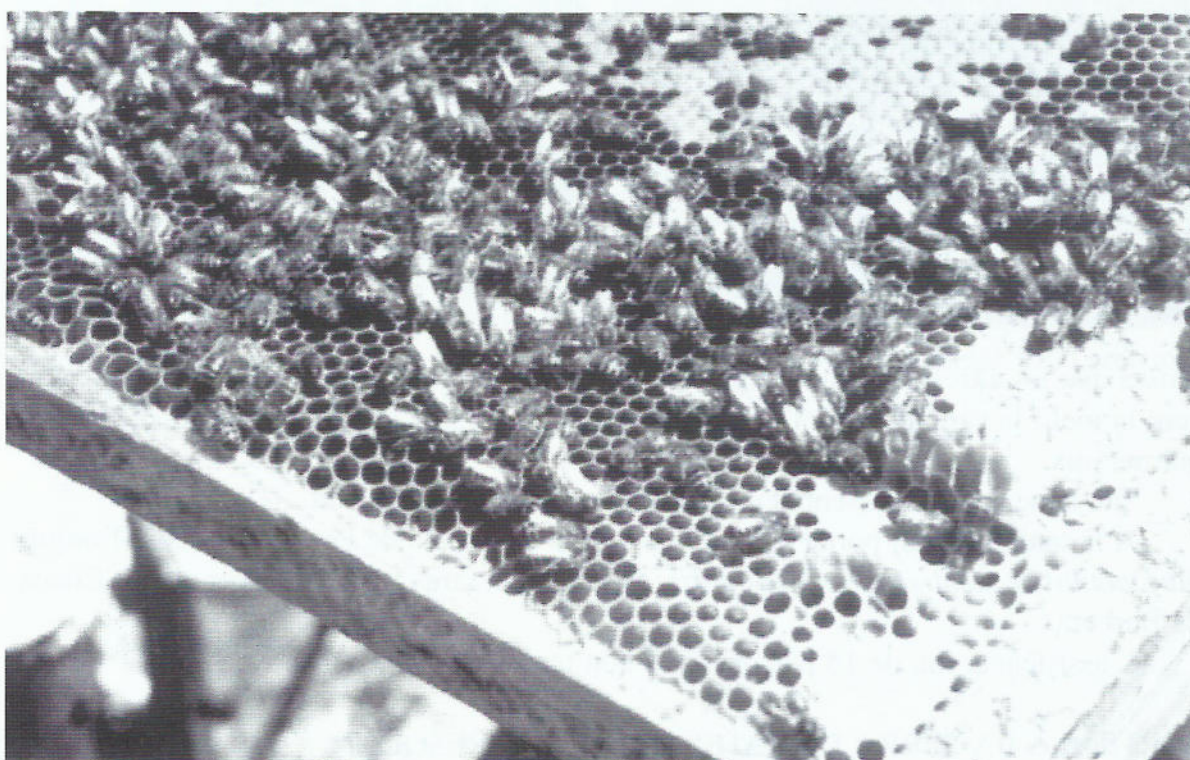
El 15 d'octubre es va fer l'Assemblea Anual de la Secció. En primer lloc s'aprovà l'acta de l'Assemblea anterior. El tresorer informà sobre l'estat de comptes, amb un dèficit de 1.887 pessetes.

Al dimitir el president Joan Crispí, i per majoria, s'acordà nomenar una junta gestora composta per Joaquim Pérez, Jordi Colell, Antoni Farreras, Mireia Llonch i Joan Crispí.

Com a cloenda, s'acorda que es continuaran fent les mateixes activitats, amb les reunions de cada dilluns, les sortides mensuals i les diverses conferències.

CONÈIXER EL MÓN DE LES ABELLES I LA MEL DEL BOSC

El dissabte 12 de maig, la Secció va anar a Vilanova de Prades (Tarragona). La visita va ser guiada per en Ramon Pere, natural d'aquestes contrades, recol·lector i expert en el món de les abelles.

Vam sortir de Terrassa a les 8 del matí, per trobar-nos amb ell a Vilanova de Prades. Per introduir-nos en el món de les abelles, vam començar amb una projecció de diapositives sobre les abelles i la seva interessant organització col·lectiva. Després ens van traslladar als afores del poble i a prop dels ruscus ens vam vestir d'apicultors per a la visita. Això va fer que tots ens poséssim una mica en tensió a causa de la incomoditat del vestit i les mesures que s'han de prendre per tal de protegir-se.

Ens van obrir un rusc per observar la seva distribució interna, les diferents parts, la formació de les bresques on dipositen els ous i fan la mel, però el brogit que feien, encara que calmades pel fum tranquil·litzador, era per a nosaltres un motiu de desconfiança i, alhora, d'emoció. Ens ensenyaren la reina d'aquell rusc, la vam distingir per ser més

grossa que les altres. Ens van fer notar la diferència entre les obreres i els abellots, així com la mel i la cera, el pròpolis i la gelea reial, i la funció que fa cada producte i per a què serveix.

Tan conegudes com semblen i tan desconegudes que ens són...

A la tarda ens van portar a uns boscos prop de la Vila de Prades per veure l'orquídia *Dactyloriza sambucina ssp. Insularis*, espècie molt rara i localitzada per ell a la Conca de Barberà.

L'assistència fou de 15 persones i el bon temps ens va acompanyar.

SORTIDA A LA SERRA DE CATLLARÀS I EL GRESOLET PER A L'OBSERVACIÓ D'ORQUÍDIES I FLOR DE NEU

Sortida el dia 16 de juny a la tarda a Vallcebre, per dormir a la masia del Carot, als afores del poble. A la tarda vàrem fer una passejada fins al Gresolet i la seva fageda.

El diumenge després d'esmorzar vam sortir cap a la Serra de Catllaràs. Pujada a peu de Falgars al Prat Gespador i, serra amunt, al Roc del Catllaràs.

Com va dir en Josep Palet, "encara oloro les orquídiess, aquell color verd i la frescor de l'aire".

L'inventari resumit del que vàrem trobar és: *Orchis pyramidalis*, *Digitalis purpurea*, *Viscum album* (vesc), *Ramondia myconi* (orella d'ós), *Atropa belladonna* (belladonna), *Ophris insectifera*, *Ophris apifera*, *Gymnaderia conopsea*, *Plantanthera bifolia*, *Pirola*

chloranta, *Pinguicola grandiflora* (planta carnívora), *Leontopodium alpinum* (flor de neu), *Cypripedium calceolus*. També: salamandra, pinsà, pit-roig, marieta (de 7 punts negres), i el xot i el pigot (escoltar-los).

Amb una assistència de catorze persones.

SECCIÓ D'EXCURSIONISME

ACTIVITATS

GENER

Diumenge dia 28. CAMPRODON - SANT SALVADOR DE BIANYA.

FEBRER

Dissabtes dies 3 i 24. SORTIDES AMB RAQUETES DE NEU.

Diumenge dia 18. SORTIDA A MONTSERRAT, REGIÓ DEL MONTGRÒS.

MARÇ

Dissabte dia 10. SORTIDA AMB RAQUETES DE NEU.

Diumenge dia 25. EXCURSIÓ A LA SERRA DE SANT SALVADOR, EL PUI DE LLERÀS i LA VALL DE SERRADELL. Vocals: Xavi Pereira i Joan Torras.

ABRIL

Diumenge dia 22. BESALÚ-SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DEL MONT - BESALÚ. Vocals: Enric Cortès i Antoni Luque.

MAIG

Diumenge dia 6. CAMÍ ROMEU DE TERRASSA A MONTSERRAT. Vocal: Francesc J. Suárez.

Diumenge dia 13. SORTIDA MATINAL A SANT LLORENÇ.

Diumenge dia 27. EXCURSIÓ A LA SERRA DEL MOIXERÓ (Alt Berguedà). Ascensió a les Penyes Altes (2.260 m). Vocals: Enric Cortès i Neus Cañelles.

JUNY

Diumenge dia 10. V MARXA-PASSEIG POPULAR EN BICI DE MUNTANYA. Acte dins la X Setmana del Medi Ambient. Vocal: Francesc J. Suárez.

Dissabte i diumenge dies 9 i 10. SORTIDA AL COMA PEDROSA (Andorra). Vocals: Joan Torras i Neus Cañelles.

Diumenge dia 17. ALTA Cerdanya: ELS PICS DE COLLROIG (2.833 m). Vocals: Enric Cortès i Lluís Martínez.

Dissabte i diumenge dies 23 i 24. SORTIDA DE BARRANCS A LA SERRA DE GUARA. Vocal: Jordi Sales.

Dissabte, diumenge i dilluns dies 30 de juny i 1 i 2 de juliol. SORTIDA AL PARC NACIONAL D'ORDESA I MONT PERDUT. Vocal: Xavi Pereira.

JULIOL

Dissabte i diumenge dies 14 i 15. SORTIDA AL PIC DE PEGUERA (Pallars Jussà). Vocals: Joan Torras i Antoni Luque.

Dissabte i diumenge dies 21 i 22. PARC NATIONAL DES PYRÉNÉES. Ascensió als pics de Campbiell (3.173 m) i d'Estaragne (3.006 m). Vocal: Joan Sales.

Diumenge dia 29. ALTA Cerdanya. El Puigpedrós (2.914 m) i els Pics dels Engorgs. Vocal: Enric Cortès.

AGOST

Diumenge dia 26. PIRINEU DE GIRONA. Els Circs de Morenç i d'Ulldeter. Vocal: Enric Cortès.

SETEMBRE

Dimarts dia 11. NETEJA POPULAR AL LLAC PETIT. Vocal: Francesc J. Suárez.

Dissabte i diumenge dies 22 i 23. VALL D'UNARRE. MASSÍS DE MONT-ROIG (Pallars Sobirà). Vocal: Enric Cortès.

Diumenge dia 23. LA SÈQUIA DE MANRESA. Vocals: Francesc J. Suárez, Enric Sanllehí i Jaume Galofre.

Diumenge dia 30. CAMPELLES-GOMBRÈN. Vocals; Antoni Luque i Neus Cañelles.

OCTUBRE

Diumenge dia 28. GOMBRÈN-SANT JAUME DE FRONTANYÀ. Vocals: Enric Cortès i Joan Perich.

NOVEMBRE

Diumenge dia 18. RUTA DE LES COLÒNIES. Gironella - L'Ametlla de Merola. Vocals: Enric Sanllehí i Francesc J. Suárez.

Diumenge dia 25. SORTIDA PELS VOLTANTS DE VIDRÀ.

DESEMBRE

Diumenge dia 23. MATINAL A SANT LLORENÇ. Vocals: Paco Martínez i Joan Torras.

Dimecres dia 26. TRADICIONAL SORTIDA DE SANT ESTEVE. Vocals: Joan Torras i Paco Martínez.

32è CURS D'EXCURSIONISME

El 32è Curs d'Excursionisme va començar l'octubre de 2000. Hi van participar 18 cursetistes (nois i noies) i 7 monitors/es.

Aquest curs d'excursionisme pretén donar a conèixer als nois/noies les diferents activitats que es poden realitzar dins del Centre Excursionista de Terrassa, des de caminades fins a activitats més tècniques com són l'espeleologia, l'escalada... També pretén que els cursetistes aprenguin a desenvolupar-se amb autosuficiència a la muntanya. Tot això es porta a terme mitjançant diferents sortides de cap de setmana i la corresponent xerrada teòrica abans de cada activitat. Per tal d'aconseguir un ritme dinàmic durant el curs es van alternant les caminades amb les altres activitats que es realitzen.

Les caminades comencen essent suaus i van augmentant la duresa al llarg del curs. Així, doncs, es comença per una sortida a baixa-mitja muntanya, com per exemple Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac, fins a alta muntanya, com per exemple la Serra del Cadí i els Pirineus.

A part de les caminades també es dóna una pinzellada a altres esports de muntanya més específics: bicicleta de muntanya, escalada, espeleologia, descens de barrancs i esquí nòrdic.

CALENDARI DE SORTIDES

28 i 29 d'octubre de 2000. Caminada per Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac. Es va sortir del Pla de Sant Llorenç i es va arribar a Mura, tot passant per Font Soleia, Santa Agnès, els Òbits (on es va fer nit), el Montcau i els Cortins.

12 de novembre. Escalada a la Placa Siberites (els Palestins).

25 i 26 de novembre. Caminada des de Torelló fins a Sant Quirze de Besora, fent una parada nocturna a prop de Bellmunt.

16 i 17 de desembre. Caminada des de Puig-reig fins a Navàs, fent un recorregut per diferents esglésies romàniques que hi ha per aquelles contrades.

13 i 14 de gener de 2001. Excursió pel Montseny. La marxa es va iniciar a Aiguafreda i es va acabar a Santa Fe del Montseny, passant pel Matagalls. En un principi es tenia previst pujar a Les Agudes i al Turó de l'Home, però la pluja i la neu ho van impedir.

28 de gener. Esquí nòrdic a Tuixén.

10 i 11 de febrer. Sortida a Serra d'Ensija. Es va sortir des de Font Negra (Berga), es va visitar el Castell de Blancaflor i es va anar a fer nit al refugi Delgado Úbeda. L'endemà es va pujar al Gallina Pelada i es va tornar a Berga passant per Rasos de Peguera.

3 i 4 de març. Bicicleta de muntanya des de Terrassa fins a Vic, dormint a Castellterçol.

17 i 18 de març. Excursió a Núria. En aquesta sortida s'agafa el cremallera fins a Queralbs i es puja a Núria remuntant les ribes del riu Freser. El segon dia es fa el cim del Puigmal i es tornar a baixar cap al poble de Queralbs.

31 de març i 1 d'abril. Espeleologia dins del parc de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac. Amb l'ajuda dels membres de la SIS, el primer dia es van realitzar unes pràctiques a les Foradades i l'endemà es van aplicar aquests coneixements baixant a l'Avenc del Llest.

21 i 22 d'abril. En aquestes dates es tenia previst realitzar una sortida al Pirineu des de la Presa de Cavallers, fent nit al refugi i pujant al Montardo. A causa del mal temps es va haver de suspendre l'activitat, però aprofitant l'estada a la Vall de Boí es van visitar les esglésies romàniques de Sant Climent i Santa Maria de Taüll.

5 i 6 de maig. Escalada a la Riba (Serra de Prades), amb la col·laboració d'un monitor de l'ECAM.

19 i 20 de maig. Sortida sorpresa. Aquesta és una sortida diferent, innovadora, surrealista i al més pur estil dels esplais. Es va realitzar una gimcana urbana per Terrassa, una acampada —amb joc de nit inclòs— al coll d'Estenalles, i un dinar de diumenge a base de pollastres a l'ast.

2 i 3 de juny. Ascensió al Pedraforca. Es va pujar pel Verdet i es va baixar per la tartera. Aquesta sortida es va realitzar conjuntament amb un esplai de Molins de Rei i els/les cursetistes van tenir l'oportunitat de conèixer altres joves de la seva edat.

16 i 17 de juny. Descens de canons a la Serra de Guara. Es va baixar pel riu Vero.

Per acomiadar el curs, a finals de juny es fa una última reunió per passar les diapositives de tot l'any i donar als participants del curs un record commemoratiu.

PETITES TRAVESSADES FAMILIARS

Diumenge 28 de gener: TRADICIONAL EXCURSIÓ DEL CICLE NADALENC. Visita als Pessebres de Castellar del Vallès. Vocal: Francesc J. Suárez.

Diumenge 11 de febrer: COSTA BRAVA: A CAVALL DE L'ALT I EL BAIX EMPORDÀ (XCIII). Vocals: Pere Torrella i Josep Álvarez.

Diumenge 25 de març: EL PUIG DE CABRAFIGA (XCIV). Vocals: Julià Fossas i Ció de la Torre.

Diumenge 22 d'abril: SECTOR NORD-ORIENTAL DE L'ALT BERGUEDÀ —Serra de la Clusa— (XCV). Vocals: Antoni Vicente i Manuel Campos.

Diumenge 20 de maig: EXCURSIÓ PER LA SUBCOMARCA DE COLLSACABRA (XCVI). Vocals: Manuel Salvador i Neus Zamora.

Dissabte i diumenge 9 i 10 de juny: ALTIPLANS DE NASARRE I OTIN (XCVII). Visita a les fantasies calcàries de Mascún —Serra de Guara, Somontano, Osca—. Vocals: Maria Soler, Antoni Garriga i Àngel Casanovas.

Diumenge 23 de setembre: A LA VESSANT ORIENTAL DEL CARLIT (XCVIII) —Pradelles, Negre, Llarg, Redó i pantà de la Bullosa—. Vocals: Mercè Torras i Ramon Pitarch.

Diumenge 28 d'octubre: LES AGUDES - TURÓ DE L'HOME - SANTA FE (XCIX). Vocals: Pere Torrella i Josep Álvarez.

Diumenge 25 de novembre: PARC NATURAL DEL MONTNEGRE-CORREDOR (C). Commemoració de la sortida número 100 (2a època). Vocal: Manuel Campos.

Diumenge 16 de desembre: EXCURSIÓ DE "LES NEULES" A MONTSERRAT (CI). Vocal: Josep M. Soler.

GRUP DE SENDERS

Diumenge 11 de febrer: COLL DE COMIOLS - PERAMOLA (4a etapa) GRI.

Diumenge 18 de març: PERAMOLA - OLIANA (5a etapa).

Diumenge 8 d'abril: OLIANA - COLL DE BOIX (6a etapa).

Diumenge 6 de maig: COLL DE BOIX - COLL DE JOU (7a etapa).

Diumenge 20 de maig: SANT LLEÏR DE LA VALL D'ORA A SANT LLORENÇ DE MORUNYS (9a etapa).

Diumenge 3 de juny: COLL DE JOU - SANT LLORENÇ DE MORUNYS (9a etapa).

Diumenge 21 d'octubre: SANT LLEÏR DE LA VALL D'ORA - AVIÀ. (1a etapa).

Diumenge 11 de novembre: AVIÀ - MOLÍ D'EN VILALTA (2a etapa).

Diumenge 16 de desembre: MOLÍ D'EN VILALTA - ALPENS (3a etapa).

VOCALIA D'HISTÒRIA

Diumenge 29 d'abril: ITINERARIS PER LA HISTÒRIA DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC. (I) Els establiments alt-medieval de La Pola i L'Espluga. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

Diumenge 20 de maig: (II) Emplaçament del Poblat de Coll d'Eres, Sepultures del Cingle del Marquet o de Coll d'Eres. Coves sepulcral de la Simanya i Simanya petita. Camí i Bassa de la Calçada. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

Diumenge 3 de juny: LA VIA ROMANA D'ÈGARA (TERRASSA) A MINORISA (MANRESA). Organitzen: ACEPAC —Assoc. Catalana per a l'Estudi i Protecció d'Antics Camins—, Agrupació Ecologista de Terrassa i Centre Excursionista de Terrassa. Activitat inclosa dins la Xa Setmana del Medi Ambient.

Diumenge 24 de juny: ITINERARIS PER LA HISTÒRIA DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC. (III) Els establiments alt-medievals de l'Obac i la Serra Llarga. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

Diumenge 22 de juliol: (IV) Les Coves del Frare i la de les Ànimes. El Monestir de Sant Llorenç del Munt. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

Diumenge 30 de setembre: (V) Les Coves de Mura, Sant Martí i Sant Antoni de Mura. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

Diumenge 11 de novembre: EL CAMÍ RAL DE BARCELONA A MANRESA —jornada La Barata - Manresa—. Vocals: Enric Sanllehí i Francesc J. Suárez.

Diumenge 25 de novembre: ITINERARIS PER LA HISTÒRIA DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC. (VI) El camí ral de Barcelona a Manresa —jornada La Barata - Castellsapera—. Font i Forn de Canterelles, Turó de Castellsapera i Alsina del Sal·lari.

Diumenge 2 de desembre: EL CAMÍ RAL DE BARCELONA A MANRESA —jornada La Barata - Manresa—. Aquesta sortida ja es va realitzar l'11 de novembre passat. La pluja ens la va fer interrompre fins a Sant Jaume de Vallhonestà i Sant Vicenç de Castellet. Vocals: Enric Sanllehí i Francesc J. Suárez.

Diumenge 23 de desembre: ITINERARIS PER LA HISTÒRIA DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I L'OBAC. (VII) La Mata, Sant Jaume de la Mata, Bauma del Puig Andreu i Can Puig de la Bauma. Vocals: Francesc J. Suárez i Enric Sanllehí.

SECCIÓ D'ALTA MUNTANYA

36a CURSA D'ESQUÍ DE MUNTANYA "NÚRIA-PUIGMAL-NÚRIA".
4 de març.

La cursa d'enguany va estar marcada pel mal temps. A quarts de vuit del matí ens vàrem trobar tots, els que havien dormit a l'alberg La Farga, a Queralbs, i els que venien directament de Terrassa, per agafar el cremallera de les vuit menys deu.

A les nou es va donar la sortida, com sempre davant del trampolí de Núria. Aquesta vegada amb força neu caiguda el dia anterior.

Així que vàrem enfocar l'embut ens adonàrem que el cim estava cobert per la boira i que en el pitjor dels casos no podríem arribar a dalt. Tot i això, ens vàrem sorprendre molt en trobar el control del cim instal·lat al pluviòmetre. La boira i la nevada del dia anterior no els va deixar anar més amunt.

La cursa, encara que curta —no va arribar a l'hora—, va ser molt renyida i van quedar primers el Manel Ramon i l'Oriol Font.

La participació va ser de 19 equips i no hi va haver cap abandonament.

CLASSIFICACIÓ:

<i>Equip Noms</i>	<i>Temps total</i>	<i>Classif.</i>	<i>Equip Noms</i>	<i>Temps total</i>	<i>Classif.</i>
114 Manel Ramon Oriol Font	0:53:00	1r Class.	101 Jaume Sorolla Jaume Galofre	1:27:15	11
123 Xavi Zapater Albert Pérez	1:03:15	2n Class.	112 Pep Vivó Jordi Grau	1:27:15	12
119 Narcís Serrat Cesc Zapater	1:04:00	3r Class.	105 Elisabeth Pérez Olga Puig	1:28:15	13
129 Jordi Asensio Joan Oliva	1:04:00	3r Class.	127 Josep Serrano Montse Soler	1:30:30	14
108 Jordi Puig Xavi Pereira	1:07:00	5	134 Bernat Gasca Albert Albareda	1:40:15	15
106 Xavi Font Agnès Font	1:11:00	6	130 Manel Tomàs Esperança Alsina	1:41:30	16
126 Miquel Noguera Margarida Boada	1:12:15	7	102 Montse Pujals Conxita Falcés	1:42:00	17
117 Joan Ballbè Jordi Simó	1:13:30	8	109 Mario Latorre Àlex Campos	2:00:15	18
118 Roger Tutusaus Jordi Alcaraz	1:16:15	9	104 Josep Fusté Jordi Guiu	2:07:30	19
107 Quico Fernández David González	1:21:15	10			

4a DUATLÓ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

CRÒNICA DE LA CURSA

El passat diumenge dia 21 d'octubre, es va celebrar la 4a edició de la Duatló d'Alta Muntanya de Catalunya, organitzada pels membres de la Secció d'Alta Muntanya del Centre Excursionista de Terrassa a la Vall de Núria (Ripollès).

Tant la sortida com l'arribada va ser a la vila de Queralbs. La sortida es va donar a les 8 h i 45 m del matí, al poble de Queralbs (1.200 m). La prova constava de tres parts diferenciades. Un primer tram de "mountain bike" en pujada (900 m de desnivell i 11 km i mig) fins a la collada de Fontalba. Seguidament i després de deixar la bicicleta en aquest punt, els corredors havien de pujar corrent al cim del Puigmal (2.913 m d'al-

tiud). D'aquí baixar al Santuari de Núria i, després, un altre cop al coll de Fontalba, tota l'estona corrent. Arribats a Fontalba de nou, havien d'agafar la bicicleta una altra vegada i baixar tota la pista fins al poble de Queralbs. No cal dir que tot el recorregut estava assistit per 5 punts d'avituallament, on es podia trobar beure i menjar.

El trajecte de pujada només estava cobert d'algunes clapes de neu que els corredors havien de creuar amb el seu calçat. Ara bé, el tram de baixada estava ple de neu i glaç i es van produir unes quantes caigudes que van ser degudament ateses per la Creu Roja instal·lada al poble de Queralbs.

El clima va ser molt bo durant tota la cursa. El retard de l'hora de sortida va ser, però, degut a les ventades que hi havia a Fontalba, ja que era perillós fins i tot a nivell humà. Però no hi va haver res de les pluges del dia anterior. Cal dir que cap condició meteorològica hauria estat impediment per a la celebració de la cursa, excepte els llamps.

Els incidents personals van ser molt pocs. En concret, set persones van necessitar ser ateses, sis a causa de les cremades pel glaç i una amb una distensió de lligaments. L'organització comptava amb un helicòpter del Grup de Rescat dels Bombers de la Generalitat de Catalunya situat a Ripoll per tal de cobrir qualsevol accident; continuant amb les mesures de seguretat, l'organització disposava també d'una ambulància a punt per qualsevol incidència i d'un equip de massatgistes per recuperar la musculatura dels participants.

La prova va gaudir de la presència de corredors d'arreu de Catalunya, Andorra i França. I cal, sobretot, remarcar la seva procedència esportiva, ja que hi havia duatletes, triatletes, ciclistes, maratonians, alpinistes, esquiadors, etc.

Pel que fa al nivell participatiu, la cursa d'aquesta edició va tenir 468 inscrits, 28 dels quals eren dones. El guanyador d'aquesta edició va ser Agustí Roc Amador, amb un temps de 2h 42m 57s, i va obtenir un trofeu, a més d'un premi en metàl·lic de 75.000 pta. La primera classificada va ser Paloma Sommer, amb un temps de 3h 23m 14s, i va obtenir un trofeu, a més d'un premi en metàl·lic de 75.000 pta. A part, també hi va haver premis per als 10 primers classificats masculins i per a les 5 primeres fèmies. Aquest any, l'Ajuntament de Queralbs va premiar el tercer classificat masculí, i junt amb el Consell Comarcal va premiar el primer classificat de la Comarca del Ripollès. Igualment, també hi va haver premis per al participant de més edat i per al més jove, així com per a l'entitat amb més participants a la cursa.

Acabada la cursa, hi va haver un dinar per als participants i, després del lliurament de trofeus oficiat pel President del Centre Excursionista de Terrassa, Sr. Àngel Casanovas, el Secretari de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, Sr. Lluís Aloy, i la Tinent d'Alcalde de Queralbs, Sra. Antònia Termens, un sorteig de material subministrat pels patrocinadors de la cursa.

Des de l'organització s'agraeix la col·laboració de l'Ajuntament de Queralbs i en particular del seu alcalde, per les facilitats i el recolzament donats. Això juntament amb l'esforç de tota la gent de la Secció d'Alta Muntanya del CET, han fet possible que aques-

ta cursa es desenvolupés en les millors condicions per tal de poder donar-li la continuïtat que es mereix.

La Comissió Organitzadora

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA

LXIV SALÓ DE FOTOGRAFIA

XLIV SALÓ DE MUNTANYA. XV SALÓ DE COLOR.

II SALÓ DE FOTOGRAFIA DIGITAL

El dia 28 de juny es reuní el Jurat Qualificador d'aquest 64è Saló de Fotografia format pels Srs. Àngel Casanovas, Joan Llobet, Manel Coll i Jordi Sales i concediren els següents premis:

PREMI D'HONOR A LA MILLOR COL·LECCIÓ (Tres fotografies)

CAMÍ DEL BOSC DE BUIRÓ

ROCA MUR

PAISATGE DE EL HIERRO

Autor: Ramon Armengol i Rodó

TEMA LLIURE. BLANC I NEGRE

1r Premi: *BEJEQUE SOBRE LA LA LAVA*

Autor: Ramon Armengol i Rodó

2n Premi: *VERTICALITAT 2*

Autor: Jordi Albareda i Valldeperas

TEMA MUNTANYA

1r Premi: *ROQUES DE LA COCA*

Autor: Miquel Àngel Martínez

2n Premi: *LA NEIGE DES DELS ECRINS*

Autor: Joan Alcaraz i Morales

TEMA COLOR

1r Premi: *EROSIÓ*

Autor: Jordi Albareda i Valldeperas

2n Premi: *BIOS 1*

Autor: Pepe Badia i Marrero

*TEMA DIGITAL*1r Premi: *PAISATGE RADIAL*

Autor: Jordi Albareda i Valldeperas

2n Premi: *ARBRES I COLORS*

Autor: Josep Allué i Alemany

*PREMI AL PRIMER CLASSIFICAT DE L'ENTITAT*Obra: *SENSE TÍTOL*

Autor: Anna Maria Garcia

**6è CURS D'INICIACIÓ A LA FOTOGRAFIA DE LA NATURA:
FOTOGRAFIA BÀSICA**

Des del 18 d'abril fins al 6 de juny el nostre consoci i membre de la Secció de Fotografia, en Francesc Muntada, va impartir aquest curs, que va ser seguit amb remarkable interès per 28 cursetistes.

Es van celebrar tretze sessions teòriques i dues sortides pràctiques: des de la minuciosa descripció dels aparells, els materials a utilitzar i la fotografia del paisatge, plantes i animals; el manteniment i la cura dels negatius convenientment arxivats i, finalment, la projecció en comú de les fotografies obtingudes durant el curs i els comentaris entre tots els assistents.

SECCIÓ D'ESQUÍ**ACTIVITATS***GENER*

- Acte social: Revetlla de fi d'any a la Cerdanya.
- Estades de Nadal i entrenaments a l'estació de la Masella per l'escola de competició i l'equip de competició tant d'esquí alpí com de Snowboard.
- Inici del XXIX Curset d'aprenentatge i perfeccionament d'esquí alpí a l'estació de la Masella.
- Inici del V Curset de Snowboard a la Masella.
- Competició esquí alpí. Participació:
 - 18a Lliga Catalana d'esquí alpí d'alevins, infantils, juvenils, sèniors i màsters.
 - Interclubs.
 - "Circuito Nacional" infantil, juvenil i sènior.

- Lliga Catalana de snowboard.
 - "Trofeu Generalitat de Catalunya" de snow.
 - Alevins: Esquirol de Neu - Vallter 2000
(Pòdiums: Pol Carreras i Carlota Vilà).
 - Infantils: Prova del Circuit Nacional a Sierra Nevada
(Pòdiums: Aleix Tomàs, Alexandra Vilà, Adela Vilanova, Adriana i Alèxia Tauler, Clàudia Carreras).
 - Juvenils: Cts. de Catalunya GP Salomon. "Trofeu Francesc Viladomat" Pas de la Casa
(Pòdium: Judit Sala).
 - Màsters: Trofeu CEVA-ELAN. Baqueira Beret.
- Snow: Lliga Catalana de snowboard - Especialitat de BoarderCross - Vallter 2000
(Pòdium: Marta Guarino).

FEBRER

- Organització del X Trofeu Ciutat de Terrassa a la Masella. Cursa dirigida als corredors infantils. Prova regional oberta que puntua per la Lliga Catalana i per la RFEDI.
- Organització del V Picarol de Neu. Cursa dirigida als corredors alevins que puntua per la Lliga Catalana.
- Festa de Cloenda del XXIX Curset d'Iniciació i perfeccionament de l'esquí alpí i lliurament de trofeus a peu de pistes de la Masella.
- Paral·lel de cloenda de l'escola de competició i lliurament de diplomes i trofeus.
- Competició esquí alpí:
 - Alevins: V Picarol de Neu. Masella (Pòdium: Pol Carreras, Carlota Vilà).
 - Infantils: V Gran Premi Rossignol "Trofeu Canmc". Pas de la Casa
(Pòdium: Adriana Tauler, Alèxia Tauler, Maria Vilà, Clàudia Carreras).
 - X Trofeu Ciutat de Terrassa. Masella
(Pòdiums: Alexandra Vilà, Alèxia i Adriana Tauler, Aleix Tomàs).
 - Trofeu Internacional la Borrufa. Ordino Arcalis
(Seleccionats: Alexandra Vilà i Aleix Tomàs).
 - Trofeo Príncipe de Asturias. Alto Campoo
(Pòdiums: Aleix Tomàs, Alexandra Vilà, Alèxia Tauler).
 - Trofeu Internacional Topolino. Folgarida. Itàlia
(Clasificades: Alexandra Vilà, Aleix Tomàs).
 - Copa Wisler (Canadà)
(Classificats: Clàudia Carreras, Alexandra Vilà, Maria Vilà, Adela Vilanova, Alèxia Tauler, Adriana Tauler, Anna Planas i Aleix Tomàs).
- Juvenils: Campionats de Catalunya - Trofeu Ciutat de Granollers
(Pòdiums: Judit Sala, Enric Soler i Adriano De Jodar).
- Màsters: Campionats d'Espanya d'esquí adaptat Sierra Nevada
(Pòdium: Toni Alavedra).

MARÇ

— Competició esquí alpí:

- Infantils: Cts. d'Espanya. Boí-Taüll. Seleccionats: Adela Vilanova, Nora Batlle, Adriana Tauler, Alèxia Tauler, Anna Planas, Alexandra Vilà, Clàudia Carreras, Maria Vilà Aleix Tomàs i Oriol Tomàs.
(Pòdiums: Adriana i Alèxia Tauler, Alexandra Vilà, Clàudia Carreras, Adela Vilanova i Aleix Tomàs).
- Juvenils Sèniors: Camp. d'Espanya juvenils. Sierra Nevada. Seleccionats: Judit Sala, Alba Garcia-Cascon, Clara Cano, Enric Soler, Sergi Mir, Joan Ronco, Adriano De Jodar.
(Pòdium: Judit Sala, Joan Ronco).
Camp. d'Espanya absoluts. Sierra Nevada. Seleccionats: Judit Sala, Alba Duran, Alba Garcia-Cascon, Clara Cano, Enric Soler, Joan Ronco, Adriano De Jodar.
Camp. d'Espanya Universitaris. Sierra Nevada.
(Pòdium: Judit Sala).

— Esportista de l'any: Judit Sala.

ABRIL

— Sortida popular amb raquetes per l'estació de la Masella.

— Competició:

- Escarafiots infantil. Val d'Isere.
- Estada de Setmana Santa.
- 63è Campionat de Terrassa. Cursa Social a la Masella i dinar de germanor al restaurant de la Masella.

MAIG

— Festa de comiat a la Neu al local del C.E.T. Lliurament de trofeus de la cursa social i també de distincions a corredors i altres membres del Club d'Esquí. Refrigeri per a tothom.

JUNY

— Assemblea general ordinària de la secció.

OBJECTIUS ASSOLITS:

- Circuit estatal femení-infantil: 1r classificat.
- Lliga Catalana de Clubs infantil: 2n classificat.
- Campionats d'Espanya infantils: 9 pòdiums.
- Campionats de Catalunya infantil: femení 1r classificat, masculí 2n classificat.
- Lliga Catalana de Clubs juvenil-sènior: 4t classificat.
- Campionats d'Espanya juvenils: 3 pòdiums, 1 combinada.
- Campionats de Catalunya juvenils: 3r classificat.

COMPONENTS EQUIP DE COMPETICIÓ I COS TÈCNIC

<u>PICAROLS</u>	<u>ALEVINS</u>	<u>BENJAMINS</u>	<u>AGUILOTS</u>
Nil Carreras	Maria Aurell	Javier Aurell	Isaac Castilla
Aleix Cirera	Bet Batlle	Nora Batlle	Bernat Freixa
Anna Mas	Pol Carrera	Clàudia Carreras	Anna Planas
Cristina Serrano	Manel González	Àlex Morera	Marina Pujol
Jana Tauler	Laia Sant	Oriol Tomàs	Jacint Serra
Maria Vilanova	Marc Sant	Carla Canet	Adriana Tauler
	Carlota Vilà	Agustí Canudes	Gabriela Tauler
	Sergi López		Alèxia Tauler
	Maria Cirera		Alexandra Vilà
	Marta Mas		Maria Vilà
	Mireia Mesallés		Adela Vilanova
			Aleix Tomàs

JUVENILS I SÈNIORS

Jordi Garrido	Clara Cano	Ignasi Freixa	Judit Sala
Jordi Zamora	Cristina Crespo	Alba Garcia-Cascon	Enric Soler
Marc Tugues	Adriano De Jodar	Jordi González	David Vilanova
Àlex Barrachina	Alba Duran	Sergi Mesallés	Gemma Zamora
Miquel Artajona	Pau Duran	Sergi Mir	Joan Ronco
Quique Costa			

SNOWBOARD

Marta Guarino Pol Balaguer

EQUIP TÈCNIC

Director Tècnic: Kim Carreras

Francesc Comas	Pere Comet	Anna Zamora
Anna Torras	Josep M. Vilamitjana	Elisabet Vives
Mar Soler	Marta Torres	Sergi Canet
Marta Garrido		

JULIOL - AGOST

Alguns corredors de l'equip de competició varen acollir-se a les *estades d'estiu als Alps francesos*, a Tignes, organitzades juntament amb Sky Camp a fi de començar a preparar-se tant físicament com tècnica de cara a la propera temporada.

SETEMBRE

Inici del programa d'activitats en el Centre d'Alt Rendiment de Sant Cugat per l'equip infantil. Aquesta temporada, sis infants del nostre club —Aleix Tomàs, Clàudia

Carreras, Anna Planas, Maria Vilà, Alexandra Vilà i Adela Vilanova— formen part del Grup d'Alt Rendiment del C.A.R. de Sant Cugat, on viuen en règim d'internat i així poden compaginar estudis, preparació física i esquí. Aquest grup ha estat becat per la Direcció General de l'Esport català, amb la finalitat que representin Catalunya a nivell europeu. El director tècnic que prepara aquest equip és en Kim Carreras, entrenador del nostre club la passada temporada.

Estades de tardor als Alps, organitzades per Sky Camp.

OCTUBRE

Estada de pre-temporada pels corredors juvenils i sèniors a Núria. Un preparador d'INEF, Isaac Ruiz, conjuntament amb en Titi Comas, preparador tècnic d'aquest equip, varen ser els responsables de fer el seguiment del nostre equip d'esquiadors i anar reconduint la preparació física a nivell individualitzat, abans d'iniciar la temporada.

NOVEMBRE

30a Festa de Benvinguda a la Neu, al Raval de Montserrat, per presentar a tots els socis i terrassencs interessats les activitats que el Club d'Esquí ofereix. No hi varen faltar l'exposició de fotografies de les activitats realitzades al llarg de la temporada anterior, així com l'exposició del nou material tècnic, gràcies a la col·laboració de Benitosports, la projecció de pel·lícules de les diferents modalitats d'esquí i els sorteigs, que varen durar tota la tarda. Com a novetat es va instal·lar un circuit amb eslàlom i rampes, on patinadors i "skaters" ens varen demostrar les seves habilitats durant tota la festa. També hi havia un lloc de venda de material de segona mà que va tenir molt d'èxit.

DESEMBRE

Estada de l'equip infantil a l'alberg "Abrigall" de la Masella. El motiu era fer una trobada amb els companys i preparadors tècnics Anna Torres, Pau Duran i Ivan Giner i de forma lúdica tenir el primer contacte amb la neu abans d'iniciar els entrenaments oficials amb el gran grup.

El temps i la millora de les instal·lacions de l'Estació de la Masella, que en aquests moments té una bona infraestructura per fabricar neu artificial, va permetre que pel pont de la Puríssima s'iniciessin els *entrenaments de l'escola de competició, l'equip de competició d'esquí alpí i "snowboard"*.

L'equip de competició és cada vegada més nombrós, sobretot per la incorporació de nens petits.

Participació a la cursa que es va organitzar a l'estació de la Molina, en motiu de la celebració del centenari del Centre Excursionista de Catalunya.

JUNTA DIRECTIVA

En compliment del que disposen els Estatuts del Centre Excursionista de Terrassa, en no haver-se presentat cap altra candidatura, la Junta Electoral de la Secció ha procedit a proclamar la següent Junta Directiva:

Presidenta: Pilar Mampel Tusell
Vice-president: Cesc Duran Jané
Secretària: Mariona Bros Busquet
Tresorer: Josep Soler Corbera
Vocals: Teresa Sánchez Lobo
 Pere Mesallés Argelich
 Joan de Ignacio Simó Casas
 Josep Garrido Sánchez
 Maria Soler Mampel

SECCIÓ D'INVESTIGACIONS SUBTERRÀNIES

ASSEMBLEA ANUAL REGLAMENTÀRIA

Es celebrà el dia 23 de març a la Sala d'Actes del Centre. Es seguí l'ordre del dia previst, llegint-se i aprovant-se en primer lloc l'acta de l'Assemblea anterior.

Després, el president Jaume Casanovas llegí l'informe de la gestió de l'any 2000: hostalatge de la pàgina "web" de la Secció, la campanya a Pics d'Europa, el projecte del catàleg espeleològic de Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac, el 39è Curset d'iniciació a l'Espeleologia, l'Espeleokinder i l'homenatge al precursor de l'Espeleologia al nostre país Mn. Norbert Font i Sagué.

A continuació es llegí l'estat de comptes i el president informà de la continuació de la Junta Directiva pel proper curs:

President: Jaume Casanovas
Vice-president: Albert Baucells
Secretària: Olga Tejero
Tresorer: Juan Ramón Cántano
Bibliotecari: Carlos Casas
Material: Francesc Torres

Entre els projectes pel proper curs, Jaume Casanovas informà sobre el 40è curset d'Iniciació, la campanya a Pics d'Europa, la publicació "SIS" número 13 i el catàleg de Sant Llorenç.

PICS D'EUROPA 2001

Diari de la campanya

Divendres, 27 de juliol.

Sortim de Terrassa a les 9 del vespre els dos primers cotxes. Sopem abans d'arribar a Fraga i més tard ens trobem amb dos companys més. Passem la nit —o més ben dit, la matinada/matí— al costat del riu Oca (Oña).

Dissabte, 28 de juliol.

Al migdia arribem a Arenas de Cabrales i dinem al mític bar dels plats combinats. Comprem més menjar i pesem el material que ha de carregar l'helicòpter. El temps no sembla massa segur i dubtem si demà es podrà realitzar el transport. Acabem el dia amb el tradicional sopar d'"espaguetis al cabrales" que fan a Casa Cipriano de Sotres, i passem la nit a Pandévano, lloc des d'on es realitzarà el transport.

Diumenge, 29 de juliol.

El dia comença clar i assolellat. Ens distribuïm en dos grups: un marxa cap a Begas de Sotres immediatament, doncs han d'arribar al Llagu abans no ho faci l'helicòpter. L'altre grup ens quedem a Pandévano per preparar el material i dipositar-lo a les saques que s'hauran de pujar. El transport es realitza amb èxit i dediquem la tarda a muntar el campament.

Dilluns, 30 de juliol.

Fa un matí maquíssim i després d'esmorzar pugem tots per muntar el campament d'alçada, el qual instal·larem prop del JI-28. Després de dinar un grup explora aquest JI-28 i la resta anem a mirar algunes boques que hi ha més amunt. Després de trobar diversos "pots" d'uns 15 m, a molt estirar, acabem la tarda capficats amb la troballa d'una boca petita amb arestes punxants però amb una lleugera corrent d'aire, fet que fa pensar: i si fos aquest el "mil"?

Dimarts, 31 de juliol.

El grup que ens hem quedat al Llagu decidim pujar al HL-7 per desobstruir el meandre estret que quedava pendent. El pas s'aconsegueix obrir, amb la tràgica sorpresa de veure que la cavitat finalitzava uns 4 m més enllà del pas.

Els companys que estaven al campament d'alçada han continuat el treball al JI-28 però degut a la gran acumulació de neu, es decideix deixar l'exploració per altres ocasions.

Dimecres, 1 d'agost.

Avui ens hem trobat tots a la boca del JI-42, una nova cavitat que d'entrada semblava tirar bastant, però que per desgràcia s'ha acabat encara no a -100 m.

El grup del campament d'alçada baixa al Llagu i els que ens quedem a dalt, hem entrat a topografiar el JI-42.

Dijous, 2 d'agost.

Per primera vegada ens hem despertat amb un dia força emboirat. Prospeccionem la zona propera al Hoyacón de Villasobrada. Hem localitzat un avenc d'uns -20 m i algunes boques que hem de mirar amb atenció. El grup del Llagu ha prospeccionat la zona del Cueto de la Cuadra i ha trobat un avenc força interessant però, mala sort!, a la capçalera d'un pou han trobat 2 espits i aquest fet fa palès que anteriorment el grup francès SCAL ja l'havia explorat.

Divendres, 3 d'agost.

El dia comença espès. La boira no deixa veure els cims dels pics que ens envolten i sembla que aviat plourà. Esmorzem i truquem al grup del Llagu per aclarir què fem. Decidim trobar-nos en una cavitat propera al campament d'alçada on sembla ser que el grup SCAL ja hi havia entrat però no se'n sap res. Un primer grup entra per veure com està el nivell de neu i fins on és practicable la cavitat. Després de dinar, un segon grup entra i fa la corresponent topografia.

Amb l'exploració d'aquesta cavitat (JI-44) es dóna per acabada l'estada al campament d'alçada, doncs es preveu malt temps i a les cavitats hi ha molta neu. Baixem cap el Llagu.

Dissabte, 4 d'agost.

Aquest és un d'aquells dies que a ningú agrada però que en el fons ens va bé per a poder descansar i relaxar-se. És a dir, ha plogut tot el dia i l'espessa boira ens ha impedit gaudir de l'excel·lent paisatge del massís central de Pics d'Europa. Així doncs, només us direm que hem estat tot el dia jugant amb el GPS, menjant, jugant a daus, fent fotos tontes i imaginant la cavitat ideal que ens agradaria trobar.

Diumenge, 5 d'agost.

Hem anat tots al poble. Baixem material i deixalles. Comprem menjar a Arenas i, després, sant-tornem-hi: cap al Llagu falta gent!

Dilluns, 6 d'agost.

Torna el bon temps i fa una calor xafogosa. Dels que ens hem quedat, quatre han anat a un forat que estava pendent de baixar-hi. Jo m'he quedat vigilant el campament, amb la companyia dels capgrossos i de dues ovelles.

Dimarts, 7 d'agost.

Com que demà ja marxem, avui hem anat a un avenc proper al campament i que fa anys va trobar el Genar Indurain. A la tarda comencem a preparar les coses que s'han de quedar a la cova per la propera campanya.

Dimecres, 8 d'agost.

Tot el matí hem estat enfeinats desmuntant el campament, guardant les coses als bidons i portant-ho tot a la cova. Finalment hem acabat i ara ja estem amb les motxilles

fetes i preparats per fer el camí de baixada per darrera vegada (aquest any, naturalment). Tot i que marxem una mica ensopits per la mala sort o la poca traça que tenim buscant “la cavitat”, de ben segur que l’any vinent tornarem. I és que Pics té alguna cosa que... tira!!!

Olga Tejero

Secció d'Investigacions Subterrànies del Centre Excursionista de Terrassa

ESPELEOKINDER (9è cicle)

— 21 de gener: *COVES DE CASTELLOLÍ (l’Anoia)*. Amb aquesta sortida s’inicia el novè cicle. Cavitat laberíntica que fou la delícia de tota la canalla assistent que s’arrossegaren per un seguit de gatones fins davallar un petit pouet que dona a la saleta final de la cavitat.

— 18 de febrer: *COVA FUILLERAT, COVA DE NA OMS, COVA DE PINO (El Cairat - Esparreguera)*.

— 18 de març: *AVENC DE CASTELLCIR (el Vallès Oriental)*.

— 22 d’abril: *AVENC DE L’INFERN (Sitges, el Garraf)*. Cavitat propera al cim de la Morella. Es finalitzà la jornada fent una visita turística al Palau de la Plana Novella.

— 13 de maig: *AVENC DELS GEÒLEGS (Vallirana, el Baix Llobregat)*. Bonica cavitat de grans dimensions que s’hi baixa amb 20 m de corda.

— 9 i 10 de juny: *COVA DE ROTGERS (Borredà, el Berguedà)*. Els 33 participants no van poder explorar aquesta cavitat, doncs la intensa pluja desaconsellà entrar-hi, però en canvi es va fer un recorregut turístic visitant l’església romànica de Sant Quirze de Pedret amb el pont gòtic sobre el Llobregat, resseguir l’antic curs del tren de carbó fins Cal Rosal, visita a l’estany de Graugés i finalment l’església romànica de Santa Maria d’Avià.

— 8 de juliol: *COVA DELS RAT-PENATS (Sant Feliu de Guíxols, el Baix Empordà)*. La cova marina més important del litoral de Sant Feliu de Guíxols. Excel·lent jornada de platja amb força participació (quasi quaranta!)

— 2 de setembre: *AVENC DEL LLEST (Serra de l’Obac)*. Cavitat amb la sala més gran del nostre massís. Es pujà també a la galeria Sardi.

— 22 i 23 de setembre: *SISTEMA DE ROTGERS (Borredà, el Berguedà)*. Una de les cavitats més importants excavades en guixos de Catalunya. Es dormí a la casa de colònies Campalans, molt coneguda per a nosaltres.

— 21 d’octubre: *AVENC DE SANT ROC (Begues, el Baix Llobregat)*. Avenc d’una bellesa interior força considerable. S’explorà el primer pou i unes xemeneies laterals.

— 18 de novembre: *COVA GRAN DE LES FOGAROSSES* (Sant Llorenç del Munt). Matinal esplèndida on vam disfrutar no solament per la cavitat sinó també per l'entorn de la cavitat, un dels més feréstecs de la zona.

— 22 de desembre: *AVENC DE CAN TORRES* (Sant Llorenç del Munt). La gran nevada de la setmana anterior impedí anar a l'avenc de la Serra del Gall. Aquest cop es trià aquesta cavitat per posar-hi el naixement i cantar-hi nadales.

El dinar de cloenda d'aquest novè cicle es va fer a la casa de la Pastora (l'Obac). Alhora es va fer un homenatge al company Francesc Torres i Girbau amb agràïment a la tasca feta amb l'Espeleokinder durant molts anys. La mainada obsequià el Francesc amb un gran quadre amb dibuixos fets per ells. També una samarreta amb una fotografia d'ell i els menuts i un llibre de temàtica espeleològica.

Després, i com ja és tradicional, es repartiren els diplomes als nens que han participat a l'Espeleokinder de mans del president de la Federació Catalana d'Espeleologia, Hilari Moreno i Castelló. També es lliuraren les medalles que cada any atorga la Unió de Federacions Catalanes als més destacats en cada esport. En el nostre cas van obtenir medalles: Marta Marimon, Marc Indurain, Gemma Badiella, Anna Badiella i Arnau Martínez.

Francesc Torres, homenatjat per la S.I.S.

40è CURSET D'INICIACIÓ A L'ESPELEOLOGIA

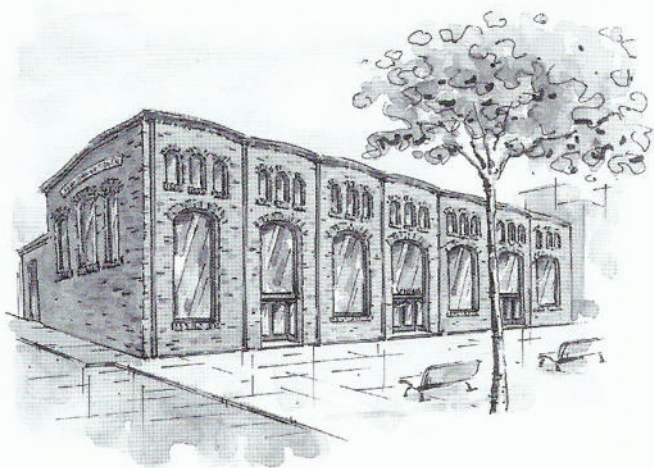
Del 16 d'octubre al 29 de novembre es realitzà el 40è Curset d'Iniciació a l'Espeleologia, dirigit per Albert Baucells i Francesc Navarro.

Es va comptar amb la participació de 24 cursetistes i el curset es va desenvolupar amb normalitat, realitzant-se 9 classes teòriques i 6 sortides pràctiques.

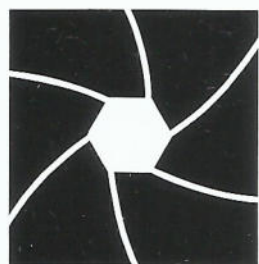
Com a clausura es va fer el lliurament de diplomes i es presentà un audiovisual sobre l'expedició lleugera a l'"Illaminako Ateeneko Leizea" que dugueren a terme membres de la Secció, junt amb companys de Vilanova, el mes d'agost.

PIZZERIA~RESTAURANT

VIENA

TERRASSA
Joan Coromines, 8-10
Tel. 937 33 63 90

FOTOGRAFIA
PUBLICITÀRIA

VIRGILI
VERA
S.L.

Murillo, 14 · Tel. 93 789 07 01 · Fax 93 788 95 39 · 08224 TERRASSA (Barcelona) España · E-mail: v.vera@retemail.es

